

UNIVERSITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kontexty humanitární pomoci v současnosti

Today's context of humanitarian aid

Vedoucí práce:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Autorka:

Tereza Maurerová

V Praze 2018

PODĚKOVÁNÍ

Předně bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce, doktorce Monice Nové, za trpělivost, vstřícnost a motivaci poskytovanou jejími předměty k tomuto tématu. Díky ní jsem se rozhodla nakonec pro téma Humanitární pomoci a i se zaměřit ve své budoucí profesi pro tuto cílovou skupinu. Dále bych chtěla z rodiny poděkovat mé mamince Ruth za obrovskou podporu při studiu a mému dvojčeti Veronice za veškerou pomoc, která mi umožnila dostudovat. Z mého blízkého okolí pak předně Martině, která při mě stála, ať už se dělo cokoliv. Všem zmíněným ze srdce děkuji.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou prací „Kontexty humanitární pomoci v současnosti“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. 7. 2018

Tereza Maurerová

ANOTACE

Bakalářská práce Kontexty současné humanitární pomoci se zabývá současným stavem humanitární pomoci. V teoretické části definuje humanitární pomoc a srovnává ji s rozvojovou spoluprací, porovnává současný stav s minulostí a popisuje základní legislativní vymezení. Dále práce pojednává o vybraných humanitárních organizacích, které se v současné době zabývají humanitární pomocí. V praktické části se pokouší rozebrat aktuální činnosti organizace Člověk v tísni a na základě toho nastínit současné problémy dějící se po celém světě, do kterých zasahují humanitární organizace. Cílem práce bylo popsat současnou podobu humanitární pomoci.

Klíčová slova: Humanitární pomoc, rozvojová spolupráce, Člověk v tísni, Červený kříž, Mezinárodní humanitární právo, rizika humanitární pomoci

ABSTRACT

The Bachelor thesis Today's context of humanitarian aid is following up present condition of humanitarian aid. Theoretical part defines humanitarian aid and compares it with developmental cooperation, then compares today's conditions with past and also describes elementary legislative definition. Further the thesis deals with selected humanitarian organizations currently engaged in humanitarian aid. Practical part is about current activities of organization People in Need and trying to outline current problems happening around the world in which humanitarian organizations intervene. The aim of the thesis was to describe the current form of humanitarian aid.

Keywords: Humanitarian aid, developmental cooperation, People in Need, Red Cross, International humanitarian law, risks of humanitarian aid

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	8
1. Teoretické vymezení humanitární pomoci	10
1.1. Humanitární pomoc	10
1.2. Rozdíl mezi humanitární prací a rozvojovou spoluprací	14
1.3. Legislativní vymezení humanitární pomoci	16
1.3.1. Základní vymezení	20
1.3.2. Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství	21
1.3.3. Mezinárodní humanitární právo	21
2. Formy poskytování humanitární pomoci	27
3. Organizace zabývající se humanitární prací	30
3.1. ADRA	30
3.1.1. Práce v zahraničí	31
3.1.2. Práce v České republice	32
3.1.3. Hospodaření společnosti ADRA	32
3.2. Člověk v tísni	33
3.2.1. Práce v České republice	34
3.2.2. Práce v zahraničí	35
3.3. Český červený kříž	37
3.4. UNHCR	39
3.4.1. UNHCR v České republice	40
3.5. UNICEF	41
3.5.1. Dlouhodobé programy UNICEF	42
3.6. Lékaři bez hranic	44
3.6.1. Lékaři bez hranic v České republice	45
3.6.2. Práce v zahraničí	45
4. Dvojitá riziko humanitární práce	46
4.1. Rizika, která mohou způsobit významnou škodu	47
5. Současné okruhy humanitární pomoci	50
5.1. Člověk v tísni v roce 2015	50
5.2. Člověk v tísni v roce 2016	51
5.3. Člověk v tísni v roce 2017	53
5.4. Vypozorované výsledky	55
Závěr	56
Seznam použité literatury	57

Seznam zkratek

použitá zkratka	originální název	český název
ADRA	Adventist Development and Relief Agency	Adventistická nadace pro pomoc a rozvoj
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome	Syndrom získaného selhání imunity
ČČK	Czech Red Cross	Český Červený kříž
ČK&ČP	International Red Cross and Red Crescent Movement	Mezinárodní hnutí Červený kříž a Červený půlměsíc
ČR		Česká republika
ČvT		Člověk v Tísni
EU	European Union	Evropská unie
GHD	Good Humanitarian Donorship	Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství
HZS ČR		Hasičský záchranný sbor České republiky
ICRC	International Committee of the Red Cross	Mezinárodní hnutí Červený kříž
KOPIS HZS		Oddělení krajského operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru
MHP	International humanitarian law	Mezinárodní humanitární právo
MZČR		Ministerstvo zdravotnictví České republiky
MZP		Ministerstvo životního prostředí
MZV		Ministerstvo zahraničních věcí
NGO	Non-Governmental Organization	nestátní nezisková organizace
OCHA	Organisation for coordination of humanitarian action	Organizace Spojených národů na koordinaci humanitární pomoci
OPIS HZS		Operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru
OSN	United Nations	Organizace spojených národů
Sb.		Sbírka zákonů
UHRC	United Nations High Commissioner for Refugees	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
USA	United States	Spojené státy Americké
USD	United states dollar	americký dolar

„My nemusíme zachraňovat svět. Svět je dost velký na to, aby se o sebe postaral sám. Co nás musí zajímat, je, jestli si nás tu svět, ve kterém žijeme, bude nebo nebude schopen udržet.“

— Douglas Adams, květen 2001

Úvod

Jak název napovídá, vybrala jsem si bakalářskou práci na téma humanitární pomoci. Dnes to vím celkem jasně, ale dřív tomu tak nebyvalo.

Jako malá jsem se nechala inspirovat naší učitelkou na základní škole, která učila dějepis opravdu skvělým způsobem, že to zaujalo i největšího *neřáda ze třídy*, a i mě natolik, že jsem se chtěla stát učitelkou, a to přesně takovou. Umět něco předat, být i stejnou inspirací, pracovat s vyrůstající mládeží, která se dá ještě tvarovat a nasměrovat tou správnou cestou. Později když jsem se rozhodovala, kam na střední školu a každý druhý mi to vymlouval, jsem si to rozmyslela a po gymnáziu se rozhodla sice studovat historii a filosofii, ovšem už ne jako učitelka, ale jako odborník. Alespoň tak jsem si to představovala. Proto jsem začala studovat humanitní vědy s cílem se zaměřit na historii a filosofii, i přestože tyto obory nejsou zrovna nějak víc rozvíjející. Co se týče vlastní osobnosti, tak ale i ostatních. Jako filosof bych byla odkázaná spíše na věčnou dráhu těch, co nikdo nechápe a kterých je dobré se držet dál. Nadneseně řečeno samozřejmě. O tom, že to nebyla má správná cesta, jsem se přesvědčila hned po půl roce studia, které mě nebavilo, nenaplnovalo. Když jsem pak nesplnila jednu jedinou zkoušku, ze sociologie ke všemu, a nebylo mi dovoleno studovat dál, brala jsem to jako osud.

Osud především proto, že jsem v hloubi duše tušila, že to není ta správná cesta, a proto jsem se jí nevydávala znovu, byť jsem se pokusila znovu na školu po roce dostat – neúspěšně. Studovat jsem ale chtěla, proto jsem si dala pauzu na přemýšlení, abych se mohla ujistit, co by to opravdu mělo být, co dostuduji a co mě bude skutečně zajímat a bavit. A po tomto zjištění se přihlásit na školu, která tomu bude odpovídat.

Stalo se tak. Po dvou letech, kdy jsem vystřídala hned několik prací, a zjistila, co mě skutečně láká, jsem se konečně znovu přihlásila na vysokou školu, a to tentokrát na obor Sociální a charitativní práce na Husitské teologické fakultě. Byl to pro mě přelomový rok, věděla jsem od prvního okamžiku, že jsem konečně správně a první rok si skutečně užila. Naplnovalo mě to a věděla jsem, že až vystuduji, chci si zkusit pracovat jako humanitární pracovník.

Zde i začíná má motivace se v bakalářské práci zabírat tímto tématem. Schválně jsem napsala *chtěla bych si to zkusit* jelikož je to velmi náročná práce, skoro až poslání nebo *povolání*. Čím víc informací ale o této práci vím, tím jsem stále víc na pochybách, jestli je to skutečně to, co zvládnou, to co chci dělat. Jak je asi i poznat z toho co píše, zatím jsem si ji ani v praxi nevyzkoušela, co se týče třeba nějakých projektů nebo zapojení se do jedné z mnoha organizací.

Možná za to vždycky mohly ony pochyby, zda takovou práci zvládnou, že jsem se nechopila příležitostí, které určitě byly, a nešla jsem do toho už před časem. Ale právě proto jsem se o tom rozhodla napsat svou závěrečnou práci. Mým cílem není objevit něco nového či velikého, objevného, chtěla jsem to od začátku pojmout jako takovou osobní *sondu* k ujištění se, že správně chápu podstatu tohoto povolání a jak je to s ní v současnosti. Zda má humanitární pomoc smysl a zda je opravdu pomocí.

K tomu, abych své otázky zodpověděla, se chci zabývat nejdříve teoretickou stránkou humanitární pomoci, tedy ujasnit, co je humanitární pomoc, co je jejím obsahem, čím se vyznačuje, jakou má historii a jak ji vnímáme s porovnáním dnes. Během toho se chci i dotknout tématu rozvojové spolupráce, která s humanitární pomocí úzce souvisí a nejspíše právě proto jsou tyto pojmy často zaměňovány nebo považovány za stejné. Poté bych se chtěla dál věnovat tomu, jak humanitární práci vnímá okolí, jak na ni pohlíží veřejnost a jakým způsobem se projevuje toto povolání i v rámci marketingového podvědomí. Jaký to má následně celkový dopad na samotné vykonávání humanitární pomoci. Na závěr bych ráda zkusila zajít hlouběji do jedné vybrané humanitární organizace a její činnosti, a to na základě výročních zpráv. Prozkoumat poslední roky její práce a výsledků.

Vzhledem k tématu, který se snaží zabírat současností, jsou povětšinou mé zdroje internetové. Byť se to může jevit jako zásadní chyba, vzhledem k potřebě aktuálních informací, které jsou nejrychleji a nejnověji právě na internetu, jsem zvolila tento způsob zpracování dat. I přesto jsem se samozřejmě snažila čerpat z dostupných knižních zdrojů a vypíchnout autory, kteří se humanitární pomoci věnují intenzivně několik let.

1. Teoretické vymezení humanitární pomoci

1.1. Humanitární pomoc

Na úplném začátku by bylo potřeba osvětlit, co se myslí humanitární pomocí. Podle Ministerstva zahraničních věcí České republiky je cílem humanitární pomoci zamezit ztrátám na životech a zmírnit lidské utrpení způsobené přírodní či lidmi způsobenou katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem. Dále se jedná též o pomoc zemím a regionům zasazeným dlouhodobou, komplexní humanitární krizí. (MZP ČR, 2010)

Jedna z nejvýraznějších neziskových organizací v České republice, Člověk v tísni, vymezuje humanitární pomoc jako rychlou intervenci s cílem zachránit lidské životy, zmírnit útrapy obyvatel a pomoci obětem katastrof opět se postavit na vlastní nohy. Podle ní humanitární práce reaguje na momentální krizi. Zpravidla je poskytována jen po dobu, dokud postižená oblast není schopna začít fungovat samostatně. Nejčastěji je pak humanitární pomoc potřeba v případě válečných konfliktů, přírodních katastrof, jako jsou zemětřesení, záplavy nebo sucha způsobující hladomor. (Člověk v tísni o.p.s., 2015)

Základní dělení:

- přírodní či lidmi zaviněné katastrofy
- humanitární krize v důsledku válečného konfliktu
- dlouhodobé (komplexní, strukturální) humanitární krize (Princová a kolektiv, 2014)

Fáze humanitární pomoci:

- okamžitá pomoc
- časná rehabilitace
- obnova a rozvoj

Okamžitá pomoc je období prvních dnů až týdnů po katastrofě zaměřené na elementární pomoc při záchraně životů (záchranáři, zdravotníci,...) a prvotní podporu přeživších (nouzové přístřešky, zajištění potravy, vody,...) Můžou zde být uplatněny i struktury civilního a případně i vojenského krizového řízení, záleží na rozsahu krize a

funkčnosti orgánů postižené země. OSN například uvolní prostředky z krizových fondů a ujímá se základní koordinace, důležitá je činnost i Červeného kříže, a to především v místech s horší dostupností.

Fáze časné rehabilitace je období zhruba 2 týdny – 3 měsíce po katastrofě a zahrnuje především péči o lidi se ztraceným zázemím (náhrada přístřeší, přístup k jídlu a vodě, zajištění zdravotní a psycho-sociální péče,...) a snahu o rychlou obnovu základní infrastruktury (voda, elektřina, doprava, zdravotní zařízení, školy,...). Dochází k vyhodnocování škod a k vytváření seznamů nutných obnov, u velikých katastrof pak k podrobným plánům obnovy. Někdy fungují i dárcovské konference. Důležitá je pak role nevládních organizací, které poskytují pomoc z mezinárodních, vládních i soukromých zdrojů.

Poslední je pak fáze obnovy a rozvoje, která se počítá obvykle do dvou let od katastrofy. Nejen, že se zde humanitární organizace soustředí na komplexní obnovu přístřeší, veřejných institucí, infrastruktury či zdrojů obživy obyvatel, také se snaží obnovu postižené oblasti (a to hlavně u méně rozvinutých zemí) směřovat tak, aby docházelo k vyšší úrovni rozvoje než před katastrofou. Neopomenutelná je i prevence dalších katastrof, a to především v oblastech s výskytem extrémních klimatických jevů (Střední Amerika, Africký roh, Západní Afrika, Jihovýchodní Asie,...) (MZV ČR, 2010)

Humanitární krize v důsledku válečného konfliktu může být jak součástí dlouhodobé krize, tak obdobou přírodní katastrofy. Válečné konflikty s sebou nesou hrozbu rozsáhlých přesunů obyvatel a uprchlíků. Humanitární ochrana civilního obyvatelstva je tak důležitější než u přírodních katastrof, je potřeba zaměřit se i na soustavnější pomoc interně vysídleným obyvatelům, uprchlickým táborem a hostitelským komunitám. Co se týče válečných konfliktů, je nutné se obvykle zasazovat o aplikaci Mezinárodního humanitárního práva, uprchlického práva a zejména o uznávání základních principů poskytování humanitární pomoci. Především její nestrannosti a nezávislosti. Tyto

krize se v posledních letech opakovaně objevují v Afghánistánu a Pákistánu, Somálsku či Jemenu. Vyskytly se i v Gaze či na Srí Lance.

Dlouhodobé (komplexní, strukturální) humanitární krize jsou ve většině případů způsobeny politicko-bezpečnostní nestabilitou, chudobou, překotným demografickým vývojem i vlivem negativních klimatických vlivů. Týkají se především zemí subsaharské Afriky, kde se humanitární potřeby pomoci dlouhodobě prolínají s rozvojovou spoluprací. K identifikace humanitárních potřeb slouží Konsolidovaná humanitární výzva OSN a souběžné výzvy Červeného kříže. Důležité jsou i Agencie a programy OSN, které v těchto zemích bývají přítomné a hrají spolu s NGO významnou roli při zjišťování potřeb a poskytování pomoci. Mezi nejdůležitější potřeby v rámci dlouhodobé humanitární krize patří potravinová pomoc, zajištění pitné i normální vody, obnova základního živobytí, zajištění základní zdravotní péče a humanitární ochrany. Řeší se i specifitější humanitární problémy, jako například péče o ženy a děti postižené sexuálním násilím, o lidi infikované AIDS a pomoc dalším menšinovým skupinám obyvatelstva. (Princová a kolektiv, 2014)

Základní aktivity při poskytování humanitární pomoci dle Člověka v tísní (2015):

- zajištění přístřeší (dočasných příbytků, distribuce plachet),
- distribuce potravin,
- zajištění vody a hygieny,
- distribuce léků, příkrývek, základního domácího vybavení,
- lékařské ošetření,
- zřizování uprchlických táborů,
- provizorní školní výuka a psychosociální pomoc obětem katastrof.

Humanitární pomoc může být poskytnutá formou:

- záchranářská pomoc: vyslání záchranného týmu,
- materiální pomoc: poskytnutí materiálního daru, který je v postižené oblasti potřebný, nebo který je postiženou stranou přímo vyžádán (potravin, léky, zdravotnický materiál, stany, příkrývky, ubytovací buňky),
- finanční pomoc,
- poradenská a technická pomoc,
- kombinovaná pomoc. (Člověk v tísni, 2015)

Mezi osoby, které humanitární pomoc potřebují, patří:

- skupiny obyvatelstva, které jsou ohroženy podvýživou a hladomorem;
- uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby;
- oběti ozbrojených konfliktů a dalších forem fyzického nebo psychického násilí;

osoby, jejichž bydli byla zničena nebo které byly připraveny o obživu. (EUR-Lex, 2015)

Přičemž okolo 80 % humanitárních potřeb je v současnosti podle Evropské rady a rady EU zapříčiněno ozbrojenými konflikty. (EUR-Lex, 2015) Při jakékoliv katastrofě se zpravidla téměř 90% lidí zachrání vlastními silami a pro zbylých 10% obyvatel je důležitá právě včasná záchranná akce. (Princová, 2012)

Na základě těchto definic bychom zkráceně mohli říci, že humanitární práce je okamžitá a hlavně krátkodobá pomoc (výjimkou jsou dlouhodobé humanitární krize) při náhle vzniklých krizových situacích zaměřená na záchranu životů lidí, zmírnění rizika, jejich ohrožení a zajištění hlavních životních potřeb, důležitých pro přežití a obnovení jejich důstojnosti.

Zároveň je však klíčové dlouhodobě pracovat s nejzranitelnějšími komunitami a budovat jejich odolnost a schopnost přestát katastrofy s co nejmenšími ztrátami na životech, zdraví a majetku. (Člověk v tísni, 2015) Jinými slovy, žijeme ve světě, kde řešíme nebezpečí na každém kroku a například v případě přírodních katastrof se často

situace opakuje, proto humanitární pomoc nemá na starosti pouze pomoc při krizových situacích, ale snaží se v posledních letech i o prevenci, byť je náročnější a ne vše se dá předvídat.

1.2. Rozdíl mezi humanitární prací a rozvojovou spoluprací

Jak bylo zdůrazněno u humanitární pomoci, je hlavně okamžitá, úderná. Zdůrazňováno je to proto, že je častokrát zaměřována širokou veřejností za rozvojovou spoluprací, případně slučována. Hlavní rozdíl mezi humanitární a rozvojovou spoluprací je právě ten, že rozvojová spolupráce je dlouhodobá a zaměřená na rozvoj, zatímco humanitární pomoc se snaží zasahovat okamžitě a zajistit to nejpotřebnější pro důstojný život, obnovit zničené. Byť se tato dvě odvětví obsahem hodně prolínají, jak bude vidmo dále, nejsou to samé a je důležité je v terminologii oddělovat.

Termín *rozvojová spolupráce* se podle Rozvojovky (2011) zrodil po druhé světové válce jako výraz modernější formy humanitární tradice, symbolizující obecnější a hlouběji pojatý lidský rozvoj a partnerský postoj zúčastněných stran. Spolupráce se zaměřila na monitorování dlouhodobých sociálních a ekonomických podmínek, ve kterých lidé v méně rozvinutých zemích světa žijí, a na hledání způsobů, jak by se tyto podmínky daly globálně zlepšit.

Vlivem globalizace dochází v současnosti k výraznému zvýšení nerovnováhy všude ve světě ať už ve smyslu ekonomickém nebo politické moci. Dlouhodobý proces průmyslové revoluce na Severu a kolonizace Jihu v průběhu 18. a 19. století dal vzniku postupnému rozdělení světa na bohatý a rozvinutý Sever a méně rozvinutý Jih. Za bohatý Sever považujeme Evropu, USA, Austrálii a některé země východní Asie. Za chudý Jih pak zbytek států zeměkoule, čímž se myslí zejména státy Afriky, státy latinské Ameriky a jižní Asie. Proto jsou zásadní otázkou rozvojové spolupráce v posledních několika desetkách let velké ekonomické a sociální podmínky, které se promítají mezi Severem a Jihem. Díky technickému pokroku jsme schopni najít přesnější ukazatele ekonomické vyspělosti i jiných indikátorů rozvoje celého světa a jasněji určit ony rozdíly mezi oběma

stranami. Což nám napomáhá najít prostředky, kterými bychom mohli obě *váhy* alespoň částečně vyrovnat a zmenšit onu propast mezi nimi. (Rozvojovka, 2011)

Základními tématy rozvojové spolupráce jsou ve zkratce populační exploze, ekonomická nerovnováha, životní prostředí a energické zdroje.

Příčemž jsou v praxi realizována jako:

- boj s chudobou,
- podpora vzdělání a zdravotnictví,
- rozvoj podnikání,
- budování nebo zlepšování infrastruktury,
- zlepšování životního prostředí a hledání nových a lepších energických zdrojů,
- propagace genderové problematiky a demokratizace. (Mendelova univerzita v Brně, 2017)

Rozvojovou spolupráci můžeme tedy stručně definovat jako koncipovanou a dlouhodobou. Jejím cílem je zlepšení sociálních a ekonomických podmínek chudších států a nastolit tak ve světě rovnováhu. (OSN, 2011)

Základní principy:

- partnerství
- systémovost
- dlouhodobá udržitelnost

Základní dělení:

- vládní a nevládní
- vnitrostátní a mezinárodní
- Bilaterální (dvoustranná) pomoc a Multilaterální (mnohostranná) pomoc (OSN, 2011)

1.3. Legislativní vymezení humanitární pomoci

Abychom správně pochopili, jak je to s legislativním vymezením humanitární pomoci, je potřeba se znovu podívat do historie.

Jako vše ostatní, i humanitární pomoc se svým způsobem vyvíjela a dostala se až do dnešní podoby, kdy je snaha vše podložit legislativou. Z pomoci, která se dřív vnímala spíše z hlediska mravního coby součástí náboženství a církevních organizací, které to považovaly za samozřejmost a poslání, vznikla pevně daná struktura a pravidla.

Za úplně první humanitární pracovníky a předchůdce považujeme příslušníky Řádu maltézských rytířů. Vzhledem k době, ve které žili samozřejmě měli daleko k nynější moderní podobě humanitární pomoci, ovšem jejich činy nesou stopy pomoci vzdáleným lidem, kterou dnes podporujeme. Například pomáhali zraněným obětem války (ač pouze těm na své straně) ve Svatých válkách, ve stoleté válce, provázeli poutníky do Svaté země ohrožené jinověrci, léčili lidi v období epidemií, jako třeba v případě černého moru, který napadl Evropu ve 14. století. Důležití jsou také Jezuité, kteří po objevení Nového Světa chránili Indiány v Brazílii a Paraguai proti nájezdníkům. (Jílek, 2016)

Nejsou ale jediní, kteří pomáhali lidem vzdáleným, to například i Svatý Vincence de Paul, což byl zakladatel řádů Dcery Charity a Lazaritů. Příslušníci těchto řádů léčili nemocné nejen na území Francie, kde působili, ale také v dalších částech světa, například v Africe. Ne vždy ale byla církev a církevní příslušníci vzorným příkladem myšlenky o pomoci bližnímu, kterou podporovali a hlásali, což vedlo k nejrůznějším kritikám a dokonce i otevřeným revolucím vůči církvi. Jedním z témat protestantské reformy byly právě pomoc bližnímu a skutky milosrdenství.

Povinnost pomáhat jiným se vyskytuje napříč spoustou kulturních tradic. V jižní Africe například přijímali ztroskotance z lodí, islámská i buddhistická tradice má zase své rituály na přijímání příchozích či poskytnutí azylu lidem v nouzi.

Jeden z největších významů pro vývoj humanismu mělo zemětřesení v Lisabonu roku 1755. Lisabon byl ze tří čtvrtin zničen a zemřelo 10 000 obyvatel. Osvícenští filozofové tak jen potvrdili svou myšlenku, že ne vždy je možné spoléhat se na Boha, ale

lidé musí hlavně podporovat sami sebe. Došlo tak k odmítnutí zajetého a přirozeného řádu, kdy byly katastrofy přijímány s pokorou, nové myšlenky osvícenců byly navíc podporovány rozvojem vědy a zámožnými objevy. U osvícenců převládala myšlenka lidskosti, což pro ně byla nenáboženská ctnost. Pro osvícenské filozofy křesťanské hodnoty znamenaly nerovnost, neměnnost danou zrozením a naopak humanita dávala člověku možnost zlepšit svůj život po všech stránkách – politické, morální i materiální. Lidem, kteří se ztotožňují s myšlenkou humanity, se zhruba od roku 1830 říká humanitární. Ze stejné doby je také název filantropie. Ten souvisí s Viktoriánskými reformátory, známými jako filantropisté, kteří se angažovali v politice.

Pomoc lidem po zemětřesení v Caracaru roku 1812, kdy zemřelo asi 10 000 lidí byla první velká humanitární akce. Lodě z USA přivezly záchranu, ač zde byl s největší pravděpodobností především politický zájem ze strany USA uplatnit svůj vliv i v Novém světě. Sbory reformovaných církví z USA poskytovaly i běžnou pomoc v jiných případech, například raněným ve válce Sever proti Jihu. Ve stejné době docházelo ke kolonizaci a rozvoji kolonizovaných území. Původní myšlenka byla úspěšná z hlediska pokroku v hygieně, zdravotnictví či vzdělání, ovšem celé to bylo na úkor místních zvyků a víry, víceméně tak docházelo k potlačování kultury daného území. Až od 2. poloviny 19. století dostávala kolonizace více humanitní podoby. V 18. století ale došlo ještě k další velice významné události, objevila se totiž idea lidských práv. Rozvíjeli ji především filozofové, během americké a francouzské revoluce koncem století se pak práva začala dokonce postupně prosazovat. V katolické církvi se kromě pojmu láska začaly zdůrazňovat i pojmy jako spravedlnost, solidarita, humanismus nebo lidská práva. (Kompendium, 2008). Tohle vše dohromady mělo veliký význam pro vznik organizované humanitární pomoci.

V 19. století dochází nejen k obrovskému odklonu od náboženství, ale také k rychlým změnám v celé společnosti. To dává prostor pro vznik spousty otázek v oblasti morálky. Celé to bylo zapříčiněno i rychlými změnami ve společnosti, industrializací, urbanizací, rozvojem trhů a migrací do měst. Všechny ideály byly shrnuty pod pojem humanitarismus a o reformy, které byly vytyčené již filozofy, začala usilovat celá společnost. Všechny tyto myšlenky ovlivnily pomoc chudým, boj proti práci dětí a

především usilování o všeobecnou vzdělanost. Největším dosaženým úspěchem bylo pak postavení transatlantického obchodování s otroky mimo zákon. (Barnett, Weiss, 2008)

V roce 1863 je pak rok vzniku mezinárodního humanitarismu, který mírnil výsledky válek. Počátkem je ustanovení Mezinárodního výboru Červeného kříže a o rok později, v roce 1864, schválení první Ženevské konvence. Úspěch bylo i to, že se mimovládní organizaci, jako je Červený kříž, podařilo přesvědčit státy, aby ji pustily ke zraněným lidem ve válečných konfliktech.

Jak už bylo zmíněno výše, humanitarismus se objevoval i během kolonialismu. Ovšem až druhotně, nejprve misionáři ve snaze získat místní pro křesťanskou víru potlačovali místní tradice, zvyky a kulturu. Jak ale civilizace postupovala i v myšlení a přístupu dál, začaly být humanitní ideály žádoucí. Opíraly se tak o ně postupně i mocnosti, ač ve většině případů je používaly jako alibi pro vlastní zájmy. (Barnett, Weiss, 2008) Kolonizace tak měla i svou světlejší tvář, kdy se obětaví lékaři starali o nemocné a snažili se nemocem předcházet.

První polovinu 20. století pak poznamenaly hned dvě světové války. Během první světové války byl výrazný především Červený kříž, jehož pomoc byla stěžejní a za své působení dostala organizace Nobelovu cenu míru. Nejen, že se zaměřovaly na raněné na válečném poli i na moři, ale i na zajatce. V průběhu druhé světové války pak zemřelo několikanásobně více civilistů než za první světové války. Začaly se tak hledat potřebná hlediska dohody, která by chránila civilisty ve válce. Takové dohody nakonec byly uzavřeny po válce a ratifikovány jako 4. Ženevské konvence v roce 1949. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Po první světové válce vznikla první mezivládní organizace „Liga národů“ a velká nevládní organizace Save the Children, která byla založena v Anglii na ochranu uprchlíků, kteří utekli před hladomorem z Ruska. Během druhé světové války zase založil Albert Einstein International Rescue Committee na ochranu uprchlíků před Hitlerem.

Druhá světová válka však znamenala naprosté znesvěcení humanity, a proto se po jejím skončení začaly hledat nové systémy a instituce. Výsledkem byla jednání o kolektivní bezpečnosti, započatá již za války, která nakonec vedla k vyhlášení Charty OSN

a založení Organizace spojených národů. OSN se záhy stala jedním z hlavních aktérů jak bezprostřední pomoci, tak i dlouhodobé a rozvojové. Kromě této organizace měl veliký význam i proces dekolonizace, který se rozvíjel víceméně ihned po ukončení druhé světové války. Cílem nejen OSN, ale i představitelů jednotlivých bloků se stala rekonstrukce a rozvoj zemí, které získaly nezávislost, zároveň ale u nich docházelo ke konfliktům a hospodářskému rozvratu. Tak vznikla právě pomoc dlouhodobá a rozvojová. Důležitým bodem byl pak rozhodně Marshallův plán, který byl určen pro rekonstrukci Německa a ekonomické zotavení Evropy, přičemž sloužil jako inspirace pro programy rozvoje ekonomiky a lidských práv. (Princová, 2012)

V OSN navíc postupně vznikaly další veliké organizace, jako třeba Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky, který vznikl z původní organizace, která pečovala o uprchlíky již během druhé světové války. Množství migrantů a uprchlíků se zvyšovalo jako důsledek dekolonizace a válek za osvobození, docházelo tak k dalšímu rozvoji organizací, které o uprchlíky pečovaly. (UNHRC, 2001)

První z větších akcí na pomoc lidem vzdáleným byla obrovská akce hudebníků „Live Aid“ v roce 1985, která směřovala svůj zájem na utrpení způsobené hladomorem v Etiopii. Podobné akce se začaly množit především díky rozvoji informačních technologií, svůj podíl na tom ale mělo také to, že pozornost dvou velmocí hlídajících si své teritorium upadala. Druhá polovina 20. století byla pak realizována v duchu filantropie, někteří už se ale zabývali myšlenkami na účinnější formu podpory lidských práv.

Rozpad bipolárního světa s sebou přinesl vznik zcela nových bezpečnostních rizik, ale také spolupráci. Vznikaly vnitrostátní konflikty a občanské války, což znamenalo hrozbu pro tisíce lidí. Následné masové útoky a destabilizované regiony začaly ohrožovat mezinárodní bezpečnost. Nové války se staly součástí mezinárodní agendy a začaly o ně jevit zájem média. Již se nejedná o války, hladomory, či přírodní neštěstí, nejčastějšími katastrofami jsou tzv. komplexní humanitární krize – narušení a rozpad společnosti v souvislosti s konfliktem. Díky médiím ale odezva společnosti na tyto krize postupně sílila. Kromě zájmu společnosti je rozvíjí i samotné humanitární organizace, kdy vznikají nové a stávající se rozrůstají. Začínají se samy zajímat o média, protože si všichni uvědomují, jak

důležitou hybnou silou mohou média být. (Weiss, 2013) Vlády *bohatého západu* se navíc snaží podílet na pomoci, což jen přispívá k rozvoji humanitárních organizací. Zároveň se lokální konflikty dost často přeměňují na hrozby mezinárodního míru a bezpečnosti, proto se i ostatní státy začínají zajímat o řešení komplexních krizí a vlády se začínají podílet na podpoře a realizaci pomoci. Jak okamžité, tak i dlouhodobé a rozvojové pomoci v zemích, které byly komplexní krizí ohroženy. Za posledních 50 let se do zahraniční pomoci investovalo kolem 23 bilionů USD a podle seznamu OCHA existuje asi 2 500 humanitárních organizací, z nichž asi 250 je těch, které měly významný podíl na pomoci. Ovšem asi jen 6 z nich kontroluje 50% globální humanitární pomoci. (Princová, 2012)

1.3.1. Základní vymezení

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů,
- zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení Vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva,
- usnesení vlády č. 302 ze dne 31. března 2004, o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do Evropské unie. (MZČR, 2010)

Uvedené dokumenty popisují poskytování a přijímání humanitární pomoci, především upozorňují na zásady dobrého dárcovství základními principy lidskosti, nestrannosti a nezávislosti.

Dále by měla být uvedena i Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství (GHD) a Mezinárodní humanitární právo.

1.3.2. Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství

Tato deklarace byla schválena ve Stockholmu dne 17. června 2003 zástupci Německa, Austrálie, Belgie, Kanady, Evropské komise, Dánska, USA, Finska, Francie, Irsko, Japonska, Lucemburska, Norska, Nizozemí, Velké Británie, Švédsko a Švýcarsko. V roce 2006 se k ní přihlásila i Česká republika. (MZV, 2015) Deklarace obsahuje:

- záměry a definice humanitární akce
- obecné zásady
- dobré praxe financování donorů, řízení a odpovědnost
 - a) financování
 - b) podporovat standardy a zlepšovat implementaci
 - c) proces učení a odpovědnost

1.3.3. Mezinárodní humanitární právo

Znalost mezinárodního humanitárního práva (dále MHP) je velmi důležitá od vojáků až po humanitární pracovníky. Jen ten, kdo zná své povinnosti, je může zachovávat a jen ten, kdo zná svá práva, se jich může domáhat. Z praxe Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce vyplývá, že většina porušení MHP v ozbrojených konfliktech se děje z neznalosti, přitom následky mohou být až fatální, tedy může se jednat hlavně o ztráty na životech. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Mezinárodní humanitární právo je součástí mezinárodního práva zabývající se právní regulací ozbrojených konfliktů s cílem je maximálně humanizovat. To znamená bez jakékoli diskriminace zajistit v každé době respektování důstojnosti lidské bytosti a učinit vše pro předcházení či alespoň zmírnění utrpení zejména těch, kteří nejsou na konfliktu

přímo účastni, i těch, kteří byli z konfliktu vyřazeni v důsledku nemoci, zranění či zajetí. (Jukl, 2006)

Když se řekne válečné právo nebo právo ozbrojeného konfliktu, což jsou synonyma pro název Mezinárodní humanitární právo, co se používaly dříve, zní to spíše, jako kdyby bylo válčení v pořádku, normální řešení problémů a tohle jim udávalo akorát jakási pravidla, za kterých se válka vést smí, je morální, nezbytná a tak dále. Ale tak to rozhodně není. Svět se samozřejmě snaží se takovým případům vyhnout a bere alespoň částečně na vědomí, že ozbrojený konflikt by měl být poslední možností *vyjednáváníí*. Mezinárodní humanitární právo nám tedy za žádných okolností nedovoluje vést ozbrojený konflikt, nestaví se na žádnou stranu, neurčuje kdo je vinen, kdo zbrojení začal a kdo je tedy v právu a kdo ne. Nastupuje na scénu až pokud se zmíněný ozbrojený konflikt i přes všechny jiné možnosti rozpoutá a pak se ho snaží *pouze* regulovat. Tak aby byla respektována důstojnost lidské bytosti a to bez jakékoliv diskriminace, učinit maximální opatření pro předcházení nebo alespoň zmírnění utrpení zejména těch, kteří nejsou na konfliktu přímo účastni, ale zároveň i těch, kteří byli z konfliktu vyřazeni ať už kvůli zranění, nemoci nebo zajetí. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Ženevské úmluvy zahrnují pravidla, která se použijí během ozbrojeného konfliktu a zajišťují ochranu osobám, které nejsou nebo dále nemohou být účastny bojů, například zranění či nemocní, váleční zajatci, civilisté, zdravotnický a církevní personál.

Samotné MHP je ale celkem nová záležitost. Sice již v dřívějších dobách bylo voláno po humanizaci válek, ale nebral se na to nijak moc zřetel, většinou to bylo považováno za jakési filosofování, co s válkou nemá nic společného. Respektive, že ve válce právo mlčí.

V podstatě teprve 19. století, což je skoro nedávno, přináší zásadní změny. Snad vlivem osvícenství a celkové změny smýšlení lidí. V této době přichází na scénu Švýcar Henri Dunant, který zakládá Červený kříž v roce 1863 a o rok později přesvědčuje hlavní mocnosti k uzavření mnohostranné úmluvy, což bylo vlastně první smluvní mezinárodní humanitární právo. Takto vzniká první Ženevská úmluva v Ženevě roku 1864 na konferenci svolané Mezinárodním výborem Červeného kříže pod záštitou švýcarské vlády.

Až v tomto roce tedy státy přijaly závazky za ochranu obětí ozbrojených konfliktů. (Jukl, 2006)

Postupem času se na První Ženevskou úmluvu nabalují další, Druhá, Třetí a Čtvrtá, doplňují se dodatky a propojují se zároveň i s Haagským právem (normy upravující způsoby vedení boje), daří se tedy zahrnout pod ochranu čím dál větší počet osob a zavádět více zákazů na některé způsoby a prostředky vedení boje. Celkově se tak snaží i nadále rozšiřovat působnost tohoto práva a zamezovat jeho obcházení nebo vymýšlení nových praktik, která dosud nebyla zahrnuta. (Ditrichová, Jukl, 2017) Otázkou zůstává, jestli se to daří stoprocentně a zda je i v současnosti toto teď už naprosto dopodrobna doladěné právo dohromady v šesti seti člancích stále nějakým způsobem efektivní a vymahatelné na dnešní moderní dobu, která představuje neskutečně mnoho dalších inovací, co se způsobu boje týče, zda je vůbec dostatečným *strašákem* pro státy, které úmluvy podepsaly a jak moc se jeho dodržování vůbec dá hlídat.

Přehled Ženevských úmluv:

- První Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli
- Druhá Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři
- Třetí Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci
- Čtvrtá Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války

Úmluvy z roku 1949 byly pozměněny třemi dodatkovými protokoly:

- Protokol I (1977) Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů,
- Protokol II (1977) Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter,

- Protokol III (2005) Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

System hlavních smluv MHP je dnes tvořen těmito instrumenty:

1. Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z r.1949
 - Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli
 - Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři
 - Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci
 - Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války
2. Úmluva o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z r.1954
3. Úmluva o zákazu vývoje, výroby a skladování bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich likvidaci z r.1972
4. Dodatkové protokoly ke čtyřem Ženevským úmluvám z r.1977
 - Dodatkový protokol o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů
 - Dodatkový protokol o ochraně obětí konfliktů nemajících mezinárodní charakter
5. Úmluva o zákazu nebo omezení používání určitých druhů konvenčních zbraní, které mohou způsobit nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky z r.1980 a její protokoly:
 - Protokol (I) o zákazu používání výbušných zbraní s nedetekovatelnými střepinami
 - Protokol (II) o zákazu nebo omezení používání min a podobných prostředků
 - Protokol (III) o zákazu nebo omezení používání zápalných zbraní
 - Protokol (IV) o zákazu oslepujících laserových zbraní (z r.1995)
 - Protokol (V) o výbušných pozůstatcích války (z r.2003)

6. Úmluva o zákazu vývoje, výroby, skladování a užívání chemických zbraní a o jejich likvidaci z r.1993
7. Úmluva o zákazu používání, skladování, výroby a přesunu protipěchotních min a jejich likvidaci z r.1997
8. Římský statut mezinárodního trestního tribunálu OSN z r.1998
9. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů z r.2000
10. Úmluva o kazetové munici z r.2008

V roce 2005 byl k Ženevským úmluvám přijat Dodatkový protokol o dalším mezinárodním rozeznávacím znaku (III. Dodatkový protokol, v platnost vstoupil r.2007). Česká republika je smluvní stranou všech uvedených úmluv. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Povinností všech smluvních stran je dodržovat ustanovení ŽÚ, zamezit jejich porušování a předcházet možnému porušování, šířit jejich znalost (mezi vojenskými i civilními osobami) a v neposlední řadě mají za povinnost stíhat všechna porušení ŽÚ - zakotvit příslušná ustanovení do národní legislativy i vojenských řádů a dalších norem. Každé jednání (i v důsledku opomenutí), které vážně ohrozí tělesné či duševní zdraví nebo život chráněné osoby (včetně porušení příslušných zásad "Základních záruk"), vedení útoku na zakázaný cíl nebo zakázaným prostředkem či způsobem s následkem smrti nebo vážné újmy na zdraví, činy porušující ŽÚ jakými jsou braní rukojmí, přemístění osob na okupovaných územích či jejich deportace, osídlování těchto území vlastním obyvatelstvem, zdržování repatriace válečných zajatců, neposkytnutí spravedlivého soudního procesu, ničení a přisvojování si majetku, nucení ke službě v nepřátelském vojsku, uplatňování politiky apartheidu.

Každá smluvní strana je povinna vypátrat a trestně stíhat osoby, které vážně porušily ŽÚ, nebo k němu daly příkaz, a to bez ohledu na jejich státní příslušnost. Každé porušení ŽÚ musí být vyšetřeno - na způsobu se mohou zainteresované strany dohodnout, existuje institut tzv. Mezinárodní zjišťovací komise.

Nezávisle na vyšetřovacích mechanismech zakotvených přímo v ŽÚ se strany zavazují k postupu ve spolupráci s OSN a jejím soudnictvím. Připomeňme zde, že dosavadní praxe často užívala tribunálů ustavených ad hoc pro daný konflikt. V r.1998 přijala OSN rozhodnutí o ustavení Mezinárodního trestního tribunálu OSN (Haag), který bude soudem stálým a do jeho působnosti budou náležet mimo zločinů proti lidskosti a genocidy také zločiny válečné. Lze předpokládat, že se tím stíhání porušení ŽÚ a ostatních norem MHP zefektivní. (ICRC, 2001)

2. Formy poskytování humanitární pomoci

Pokud dojde k jakékoliv mimořádné události, kdy postižený stát zažádá o pomoc prostřednictvím příslušné mezinárodní organizace nebo prostřednictvím zastupitelského úřadu České republiky v postiženém státu, informace je přijata na operačním a informačním středisku Ministerstva vnitra-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen MV-generálního ředitelství HZS ČR), které se spoluprací s Ministerstvem zahraničních věcí připraví návrh na poskytnutí pomoci. Středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR poté společně s mezinárodní organizací spolupracuje na koordinaci a realizaci humanitární pomoci.

Co se týče poskytování humanitární pomoci do zahraničí, Česká republika ji poskytuje především prostřednictvím mezinárodních organizací. Kontaktním místem pro jejich operační centra je pak již zmíněné operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR.

V průběhu realizace plánu na poskytnutí humanitární pomoci MV-generální ředitelství HZS ČR i nadále spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí, které zajišťuje například komunikaci se zastupitelským úřadem, zjišťuje a předává informace z postiženého státu, zajišťuje víza pro členy záchranné jednotky a i protokolární předání humanitární pomoci.

Co se týče státní humanitární pomoci České republiky do zahraničí, ta je financována ze zdrojů daných vládou na daný rok do státního rozpočtu do účelově vázané rezervy na humanitární pomoc Všeobecné pokladní správy. Finanční prostředky čerpá Ministerstvo zahraničních věcí a informuje o tom vládu.

Charakter, rozsah a teritoriální vzdálenost se odvíjí od zvolené formy případné pomoci do zahraničí. Rozlišujeme tyto:

- záchranářskou
- materiální
- finanční
- poradenskou
- kombinovanou

V případě záchranářské humanitární pomoci do zahraničí jsou připraveny speciální typy záchranných jednotek. Ty jsou složeny vždy tak, aby odpovídaly potřebám v daném místě události (požární záchranné jednotky, povodňové) Členy jednotek jsou především příslušníci HZS ČR, mohou to být také ale příslušníci kynologických brigád, příslušníci Policie ČR, specialisté Státního útvaru jaderné, chemické a biologické ochrany a podobné.

Pro materiální humanitární pomoc do zahraničí si musí postižený stát podat konkrétní žádost, kterou česká strana musí zvážit a až poté je případně humanitární pomoc České republiky poskytnuta. Rozhoduje o tom především Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí.

Ministerstvo zahraničních věcí rozhoduje také o poskytnutí finanční humanitární pomoci do zahraničí, ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Pomoc je posléze poskytnuta buď přímo na bankovní konto určené žádajícím postiženým státem, nebo prostřednictvím mezinárodní organizace.

Poradenská humanitární spočívá v tom, že Česká republika vysílá specialisty a odborníky potřebné v situaci, která v postižené oblasti nastala, případně poskytuje informace potřebné k zamezení ztrát na lidských životech či materiálních škod.

Kombinovaná humanitární pomoc do zahraničí je pak kombinací všech výše zmíněných forem pomoci.

Mezi Českou republikou a všemi sousedními zeměmi i s Maďarskem fungují tzv. mezivládní dvoustranné dohody o spolupráci a pomoci při katastrofách, živelných pohromách a jiných mimořádných událostech, což záchranným jednotkám v případě potřeby umožňuje překračovat státní hranice ve zjednodušeném režimu. Žádosti o přes-hraniční pomoc si předávají operační střediska příslušných územních celků, v České republice je to KOPIS HZS kraje či operační středisko územního odboru. Veškeré zásahy na území druhého státu se následně ohlásí na OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR. Dohody o přes-hraniční spolupráci navíc ovlivňují i společná školení, cvičení, použití letadel či radiostanic nebo vzájemnou výměnu informací.

Celková efektivita a přínos poskytnuté pomoci je základním hlediskem. Přínos poskytnuté pomoci víceméně znamená, že je nutná její potřebnost, rychlost, vhodný obsah příslušný potřebám postižené země, efektivita využití dostupných národních i mezinárodních zdrojů, přiměřenost finančních a technických prostředků, stejně tak i personálních kapacit. Důležitá jsou i teritoriálně politická kritéria, využití mezinárodní koordinace pomoci a spolupráce s českými i mezinárodními nevládními organizacemi.

Rozhodující hledisko pro poskytnutí pomoci českou stranou musí být potřeby postižené země, která skrz příslušnou vládu podá oficiální žádost. Vše ostatní je druhořadé.

Jakmile se již rozhoduje o tom, jestli vůbec a poté jakou formou pomoc poskytnout, je nutné myslet nejen na přiměřenost pomoci potřebám postižené země, ale také na rozpočtové prostředky české strany a jejich výši. Důležité je jejich nejefektivnější využití a konkrétní přínos. Další z aspektů vládní pomoci je také i snaha o zvýšení prestiže a mezinárodního kreditu České republiky v očích zahraničí. Humanitární pomoc tak plní i významnou funkci jako nástroj zahraniční politiky české vlády. (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2018)

3. Organizace zabývající se humanitární prací

„Organizace, které humanitární pomoc poskytují, nazýváme humanitárními organizacemi. Tyto organizace mohou být z hlediska svého zřizovatele státní, nestátní a mezivládní. Při pohledu na cílovou oblast rozlišujeme humanitární organizace poskytující vnitrostátní pomoc a organizace poskytující mezinárodní humanitární pomoc.“ (Smetana, Kratochvílová, 2007)

„Souhrnný termín pro lokální a mezinárodní nevládní organizace, orgány OSN nebo dárcovské instituce, jejich činnost je spojena s poskytováním humanitární pomoci.“ (Projekt Sphere, 2003)

Veškeré informace o zmíněných organizacích jsou z jejich oficiálních internetových stránek.

3.1. ADRA

ADRA (Adventist Development and Relief Agency) je mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi. ADRA Česká republika je součástí mezinárodní sítě organizací ADRA, které působí ve více než 130 zemích světa, přičemž v České republice působí od roku 1992.

ADRA ČR je součástí mezinárodní sítě organizací založené Církví adventistů sedmého dne, která pravidelně přispívá na její rozvoj. Posláním této organizace je pracování s lidmi v chudobě či nouzi za účelem pozitivní změny prostřednictvím posilujícího partnerství a zodpovědných kroků.

V případě ADRY jde o efektivní a zdokonalující se síť organizací, jež ztělesňuje integritu a transparentnost. Napříč hranicemi vystupuje ve prospěch ohrožených a zapomenutých, aby dosáhla měřitelné a trvalé změny nejen v jejich životech, ale i společnosti.

3.1.1 Práce v zahraničí

Organizace poskytuje okamžitou humanitární pomoc v zahraničí, ať už jde o povodně, zemětřesení, válečné konflikty či jiné mimořádné události. Nejsou jí cizí ani dlouhodobé rozvojové projekty, kdy se snaží lidem žijícím v chudobě poskytnout takovou podporu, aby i přes špatné životní podmínky dokázali vzít život do vlastních rukou. Podpora rozvoje občanské společnosti v zemích, které procházeli demokratickou transformací je zase součástí lidsko-právních projektů.

V rámci humanitárních projektů lze zmínit např. snahu o zmírnění dopadů katastrof v regionu Afar v Etiopii, snaha zajistit přístup vody a sanitaci pro syrské uprchlíky v údolí Bíká v Libanonu nebo třeba obnovování infrastruktury v Damašku pro navrátilivší se rodiny v Sýrii.

Mezi rozvojové projekty ADRY patří zase podpora vzdělávání dětí ve slumovém centru Čalantika v Bangladéši, podpora zdravotnického střediska v Keni nebo podpora dětí ze sociálně slabých rodin v Mukačevu na Ukrajině.

Díky celosvětové síti organizací ADRA jsou schopni rychle a pružně reagovat na humanitární katastrofy. Vzhledem k tomu, že se místní pracovníci u dlouhodobých projektů v daných místech dobře vyznají, velmi dobře znají také potřeby lidí, které podporují. To je důvodem pro vysokou efektivitu a celkovou udržitelnost projektů.

„Naším cílem je poskytovat pomoc potřebným na celém světě v co nejlepší kvalitě v souladu s mezinárodně akceptovanými standardy. Proto se ADRA, o.p.s., hlásí ke Kodexu efektivnosti FoRS, přičemž dodržování jeho principů pravidelně hodnotí a zasazuje se o jejich zlepšení. Dále se zavazuje k dodržování obecně platných kvalitativních standardů a principů souvisejících s poskytováním humanitární pomoci, tzv. Humanitárních standardů FoRS.“ (ADRA, 2014)

3.1.2. Práce v České republice

ADRA na území naší země koordinuje 12 dobrovolnických center, které pomáhají především dětem, seniorům a zdravotně postiženým. Více než 2098 pravidelných dobrovolníků je vysíláno do nemocnic, domovů pro seniory, ústavů sociální péče a dětských domovů, aby lidem v nich věnovala svůj čas a energii.

„Kromě dobrovolnictví patří ADRA mezi největší koordinátory při povodních a jiných živelných katastrofách v ČR. Aktivně se zapojuje již od roku 1997, kdy byla velká část Moravy zasažena rozsáhlými povodněmi.

ADRA se také věnuje globálnímu rozvojovému vzdělávání, kdy se snaží vést žáky, studenty, ale i pedagogy k tomu, aby se zajímali o globální témata, jako je například ochrana životního prostředí, lidská práva, chudoba, migrace, apod. Každý rok uskuteční okolo 130 interaktivních programů, které nejsou založené jen na teoretických znalostech, ale i na zkušenostech z praxe, které pracovníci organizace mají.

3.1.3 Hospodaření společnosti ADRA

Finanční prostředky na zajištění pomoci druhým lidem ADRA získává od dárců a podporovatelů ze strany široké veřejnosti, firem, státních institucí nebo nadací.

V roce 2017 putovalo 91 % všech získaných prostředků od dárců a od veřejných institucí na zahraniční a domácí projekty, jejichž cílem je pomáhat lidem v nouzi a také na vzdělávací projekty. Největší část prostředků byla využita na podporu dobrovolnických center v ČR. Na zajištění administrativy a rozvoje organizace bylo použito pouze 9 %, v případě prostředků z veřejných sbírek je na administrativu použito pouze 5 %. (ADRA, 2014)

Kam putují prostředky z darů:

Zdroj: oficiální stránky organizace ADRA

3.2. Člověk v tísní

Člověk v tísní je nevládní nezisková organizace vycházející z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Základními hodnotami pro ně jsou především lidská důstojnost a svoboda. Věří, že lidé kdekoli na světě mají mít právo rozhodovat o vlastních životech a sdílet práva vyjádřená Všeobecnou deklarací lidských práv. Usilují tak o to, aby se společnost stala otevřenou, informovanou, zodpovědnou a také angažovanou k problémům nejen ve vlastním státu, ale i za hranicemi naší země. Chtějí docílit společnosti, která etnické, kulturní, rasové a i jiné odlišnosti přijímá kladně a jako možnost o vlastní obohacení, ne jako negativní důvod ke konfliktům.

Činnost Člověka v tísní vychází z osobní iniciativy, kdy stovky aktivních zaměstnanců a dobrovolníků pomáhají nejen v České republice, ale i v desítkách dalších zemí, kde organizace působí. Důležitá je samozřejmě i důvěra a podpora, kterou organizaci dávají nejen vlády a mezinárodní instituce, ale i firmy či jednotlivci.

To, kam organizace zamíří a kde bude pomáhat si určují sami, záleží na naléhavosti situace a také na reálných možnostech něco změnit. Zastávají myšlenku, že nemohou pracovat všude a za podstatný považují skutečný dopad, tedy reálné výsledky. Poskytovaná pomoc stojí na základě reálných potřeb v duchu Kodexu Mezinárodního Červeného kříže, pomáhají lidem nejen tím, že se snaží pomáhat jim vyrovnat se s tím, co je potkalo, ale

zároveň je podporují v období obnovy, aby se dokázali opětovně osamostatnit. Člověk v tísní bojuje s chudobou, kdy se snaží zabránit důvodům, které k tomuto vedou.

3.2.1. Práce v České republice

S ohledem na nedávné zkušenosti naší země se snaží pomáhat v některých diktátorských, autoritářských a transformujících se státech. Stejně jako demokratické státy bojovaly o získání svobody v komunistických zemích, tato organizace podporuje lidi, kteří se snaží vydobýt si vlastní svobodu. Ať už jde o kritiku či dialog s mocí, domáhání dodržování základních lidských práv či o otevřenější společnost. Důležitý faktor tak pro ně je občanská společnost a její posílení, aby mohla být jedním z pilířů správy věcí veřejných v nově se formujících společnostech a zemích.

V České republice se zaměřují především na pomoc lidem žijícím v sociálním vyloučení prostřednictvím na respektu a spoluzodpovědnosti postavené sociální práce. Podporují především mladé lidi ve vzdělávání, aby měli lepší šanci uplatnit se v jejich následném životě. Kromě toho pomáhají při řešení závažných strukturálních problémů, jako je například předlužení, situace na trhu práce nebo segregační tendence ve školství.

Důležitá součást práce této organizace je snaha podpořit rozvoj svobodných a odpovědných lidí, kteří nejen, že rozumí situaci v současném světě a dokážou ji kriticky a otevřeně zhodnotit, aniž by se nechávali ovlivňovat různými názory, také zároveň chtějí aktivně ovlivňovat život společnosti. Snaží se toho docílit prostřednictvím svědectví lidí, s nimiž spolupracují, přinášením důležitých globálních témat jako jsou změny klimatu, udržitelný rozvoj, boje za svobody a práva lidí v desítkách zemí. Věří totiž v to, že jsou lidi po desetiletích nesvobody a informační izolace, které naše společnost dlouhou dobu zažívala, schopni společně se svobodou přijmout i spoluzodpovědnost.

„Jsme přesvědčeni, že zavírat oči nad tím, co se ve zdánlivě dalekém světě děje, je stejně krátkozraké, jako zapomínat na vlastní minulost. Proto přes dvacet pět let budujeme Člověka v tísní, stavíme na konkrétní práci a motivujeme veřejnost, aby se podílela s námi.“ (Člověk v tísní, 2015)

3.2.2. Práce v zahraničí

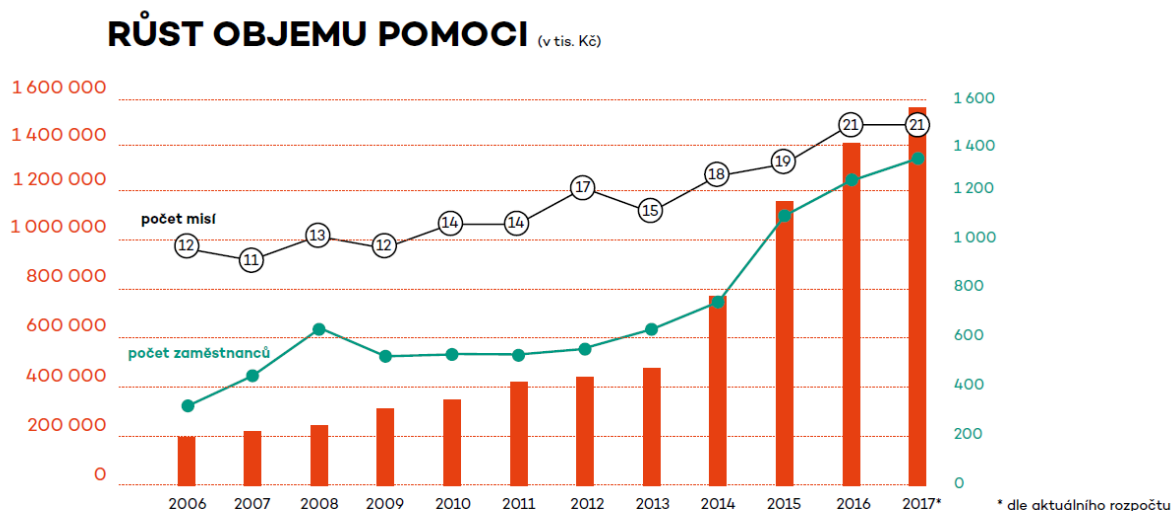
Za dvacet pět let se Člověk v tísni stal jednou z největších neziskových organizací ve střední Evropě. I díky tomu byla možnost začít se věnovat oblasti vzdělávání a pomáhat i lidem, kteří žijí v sociálním vyloučení.

Organizace je členem Alliance 2015, což je strategická síť sedmi evropských nevládních organizací aktivních v oblasti humanitární pomoci a rozvojových projektů. Spolupráce tolika lidí zvyšuje nejen efektivitu práce, ale je daleko snazší prosadit kampaně, které mají ovlivnit postoje nejen široké společnosti v celé Evropě, ale i postoje politiků.

Takto popisuje svou práci samotná organizace na svých oficiálních stránkách:

„Pomáháme lidem v nouzi. Ve válečných krizích, v oblastech zasažených přírodními katastrofami i v místech, kde se lidé bez podpory jen těžko dostanou ze začarovaného kruhu chudoby. Humanitární pomoc nevinným obětem zahraničních ozbrojených konfliktů stála v 90. letech 20. století na samotném počátku naší existence. Postupem času jsme se začali v zahraničí zabývat i dlouhodobými problémy, jako je nedostupnost kvalitního vzdělání, zdravotní péče nebo degradace životního prostředí.“ (Člověk v tísni, 2015)

Graf objemu pomoci v průběhu let:

Zdroj: Výroční zpráva Člověk v tísni 2017

Člověk v tísni působí se svými humanitárními a rozvojovými sekcemi ve dvaceti dvou zemích, kdy se v patnácti z nich nachází jejich stálé pobočky. Každoročně realizuje projekty v objemu několika set milionů korun pro stovky tisíc lidí, kteří se narodili ve znevýhodněných oblastech světa.

Z humanitárních projektů lze zmínit například finanční podporu směřovanou komunitám zasaženým humanitární krizí v Afghánistánu, zásobování potravin (balíčky jídel či poukázky) a poskytování materiální pomoci (deky, matrace, boty, oblečení,...) do Sýrie nebo pomoc oblastem zasažených suchem v Etiopii. Člověk v tísni se angažuje ve spoustě míst, a všechna jsou podobně důležitá.

Mezi rozvojové projekty patří například podpora vzdělávání k lidským právům v Srbsku, pracování se žáky i jejich učiteli v Arménii ohledně projektu zaměřeného na prevenci obchodu s dětmi či rozvoj chovatelského sektoru a podpora solární energie v Kambodže.

3.3. Český červený kříž

Český červený kříž (dále jen ČČK) je humanitární společnost působící na celém území České republiky. Její sídlo je v Praze a je státem uznanou národní společností Červeného kříže ve smyslu mezinárodního práva, z hlediska vnitrostátního je spolkem. ČČK je součástí Mezinárodního Červeného kříže (od roku 1993) a řídí se Základními principy Červeného kříže a Červeného půlměsíce (dále ČK&ČP).

Mezinárodní hnutí ČK&ČP je neutrální a nestranné, poskytuje ochranu a pomoc lidem zasaženým katastrofami a konflikty. Je největší světovou humanitární sítí a tvoří je tři složky:

- národní společnosti,
- Mezinárodní výbor Červeného kříže,
- Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Základní principy:

- humanita - mezinárodní hnutí se snaží za všech okolností předcházet a zmírňovat lidské utrpení bez jakékoliv diskriminace; chce chránit lidský život a zdraví a zajistit respektování lidské bytosti. Je pro ni důležitá spolupráce, vzájemné porozumění, přátelství a trvalý mír mezi všemi národy.
- nestrannost - mezinárodní hnutí nehledí na rasové, národnostní, náboženské, politické nebo sociální rozdíly a pomáhá všem bez rozdílu.
- neutralita - pro zachování důvěry všech stran se hnutí ČK&ČP nikdy neúčastní žádných nepřátelských akcí nebo konfliktů.
- nezávislost - při pomáhání veřejné správě při zabezpečování humanitární pomoci dodržuje organizace zákony dané země, zůstává však i přesto nezávislá a řídí se zásadami hnutí.
- dobrovolnost - mezinárodní hnutí poskytuje pomoc nezištně a dobrovolně.
- jednota - v každé zemi může být jen jedna národní společnost hnutí ČK&ČP a musí být otevřena všem a pomáhat na celém území země.

- světovost - hnutí ČK&ČP je celosvětové; všechny jeho národní společnosti mají stejná práva, odpovědnost i povinnosti si navzájem pomáhat.

ČKK působí zejména v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. Naplňování poslání a plnění úkolů ČČK je všeobecně prospěšnou činností. Při posledním sčítání měl ČKK celkem 16.758 členů a dobrovolníků sdružených ve 494 místních skupinách a 68 oblastních spolicích; počet zaměstnanců ČČK činil 640 lidí.

Podle uvedeného zákona se ČKK angažuje především takto:

- působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případech katastrof a jiných mimořádných událostí,
- poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a další humanitární služby,
- působí jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby,
- šíří znalost Ženevských úmluv,
- působí v oblasti zdravotně-výchovné a spolupracuje s poskytovateli zdravotní péče.

Předchůdci ČKK jsou Vlastenecký pomocný spolek pro Království české, který byl založen 5.9.1868 jako 13. národní společnost Červeného kříže na světě, a Československý červený kříž, který byl založen 6. února 1919. Po rozdělení Československa vznikl Český červený kříž rozdělením Československého červeného kříže jako jeho nástupnická organizace v České republice.

Humanitární jednotky ČČK jsou hlavním nástrojem programu připravenosti na katastrofy; tento systém je poměrně nový a byl vybudován ve spolupráci s Německým červeným křížem, který má v tomto ohledu bohaté zkušenosti. Při tvorbě struktury Humanitárních jednotek ČČK organizace vycházela ze světových statistik, z nichž vyplývá, že při katastrofách velkého rozsahu je na místě neštěstí:

- 20 % těžce zraněných
- 40 % lehce zraněných

- 40 % nezraněných

O těžce raněné se v České republice starají profesionální složky v rámci integrovaného záchranného systému. Humanitární jednotky ČKK se tak zaměřují na lehce zraněné a nezraněné osoby, což je kolikrát více jak polovina zasažených.

Momentálně jsou Humanitární jednotky zřízeny u 47 Oblastních spolků ČKK a centrálně je zřízen i Ústřední krizový tým ČČK.

Je povinností každé národní společnosti Červeného kříže, aby poskytovala humanitární pomoc při katastrofách, válkách i jiných mimořádných situacích. Většina z nich (společně s ČČK) se na poskytování pomoci ve všelijakých možných situacích neustále připravuje. Každá národní společnost se soustředí především na pomoc na území vlastního státu, v případech nouze či veliké potřeby se ale zapojují i do mezinárodní pomoci, kterou organizuje Mezinárodní ČK.

V minulém roce se ČK v zahraničí podílel například na poskytnutí materiální pomoci Syrskému červenému půlměsíci, který pomáhá obětem občanské války, či se zapojoval prostřednictvím Libanonského ČK poskytnutím materiální pomoci dětským uprchlíkům. V minulých letech se podobně angažoval třeba v Nepálu, Korejské lid. dem. republice či na Ukrajině nebo v Íráku.

Na domácí půdě byly nejvýznamnějšími pomocemi projekty po rozsáhlých povodních v letech 1997 a 2002. ČKK zasahoval i při povodních na Moravě v roce 2009, nebo přes pět lety při povodních v Čechách. (ČKK, 2015)

3.4. UNHCR

UNHCR (Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) je celosvětová humanitní organizace, která je řízená Valným shromážděním OSN a Ekonomickou a sociální radou OSN. Úřad OSN pro uprchlíky vznikl po 2. světové válce, kdy bylo cílem pomoci evropských uprchlíkům, které ozbrojený konflikt vyhnal z jejich domovů. Organizace, zřízená v roce 1950, tak dostala tříletý mandát na vyřešení své práce. Místo toho, aby po třech letech ale zanikla, jak bylo plánováno, zjistilo se, že problém uprchlictví ani v

nejmenším nezmizel. Již v roce 1956 UNHCR řešilo první vážnou krizi, kdy docházelo k obrovskému přílivu uprchlíků z Maďarska, kde sovětská armáda potlačila tamní povstání.

V průběhu dalších let se uprchlictví stalo celosvětovým trvalým problémem, dekolonizace Afriky vedla k bezpočtu uprchlických krizí, UNHRC muselo pomáhat uprchlíkům v Asii a Latinské Americe a na konci 20. století se objevily další nové krize v Africe. Nemluvě o vlně evropských uprchlických krizí v důsledku válek v bývalé Jugoslávii.

Kromě uprchlických krizí vlivem ozbrojených konfliktů organizace pomáhala osobám bez státní příslušnosti, což je často přehlížená skupina čítající na miliony lidí, které hrozí odepření základních lidských práv.

UNHRC získalo dvě Nobelovy ceny, první roku 1954 za mimořádné úsilí pomoci uprchlíkům v Evropě, v roce 1981 zase za celosvětovou pomoc uprchlíkům i tváří v tvář politickým překážkám. UNHRC se tedy věnuje především uprchlíkům, kdy monitoruje hranice a zajišťuje právní ochranu lidem, kteří z vážných důvodů hledají azyl v jiné zemi. Snaží se také docílit toho, aby přijímací podmínky pro žadatele o azyl byly spravedlivé a snesitelné. Zároveň podporují integraci uprchlíků do nové komunity a ochranu zranitelných skupin, do kterých spadají děti, ženy a lidi postižení virem AIDS/HIV. Jak už bylo zmíněno výše, starají se i o ochranu osob bez státní příslušnosti. (UNHRC, 2001)

3.4.1. UNHCR v České republice

Kancelář UNHCR byla v Praze otevřena v roce 1992 v souvislosti s přistoupením České republiky k Úmluvě o uprchlících z roku 1951 a jejímu Protokolu z roku 1967. Hlavním cílem pobočky v České republice je podporovat úsilí o vybudování komplexního a samostatného azylového systému. Snaží se toho docílit jak prostřednictvím vlastních programů v oblasti právního poradenství a osvětových aktivit, ale také pomocí nestátních neziskových organizací, které UNHCR podporuje. Pražská kancelář je součástí regionálního zastoupení UNHCR v Budapešti.

3.5. UNICEF

UNICEF (Dětský fond OSN) pracuje ve více než 190 zemích světa, kde dětem pomáhá přežít a podporuje jejich rozvoj, od narození až do dospělosti. Fond dětem zajišťuje vše, co je pro ně potřebné; pitnou vodu a výživu, hygienu a zdravotní péči. Snaží se vzdělat všechny chlapy i dívky, ochránit je před násilím, zneužíváním a upozornit je na rizika nemoci AIDS. Práce UNICEF je financována výhradně z dobrovolných příspěvků, které jsou z 90% využity na programy pomoci.

Původně byl UNICEF založen jako Mezinárodní fond neodkladné pomoci pro pomoc dětem, které byly postižené 2. světovou válkou, a to v roce 1946. O 7 let později se ale stal trvalou součástí Organizace spojených národů, kdy si zachoval svou původní zkratku UNICEF a začal se specializovat na pomoc strádajícím dětem celého světa a na krizovou pomoc v případě katastrof.

Nejvíce se organizace zaměřuje na ty části světa, kde je situace dětí nejtíživější – jde o nejchudší země a oblasti postižené přírodní nebo válečnou katastrofou. Za celou dobu svého působení se UNICEF zasloužil o životy stovek milionů dětí. Výhodou je, že jde o mezivládní organizaci, která se tak při prosazování svých cílů může obracet přímo na vlády jednotlivých zemí i nevládní organizace.

UNICEF uskutečňuje své programy na pomoc dětem ve 155 zemích a oblastech světa prostřednictvím stálých zastoupení v těchto zemích. Činnost těchto zastoupení pak koordinuje 7 regionálních ústředí (např. Panama City nebo Ženeva), kdy hlavní ústředí vytvářející globální strategii a stanovující hlavní priority sídlí v New Yorku.

Ve vyspělých zemích je pak 34 zastoupení UNICEF, kdy se národní výbory zabývají zejména osvětovou a vzdělávací činností, shromažďují finanční prostředky na programy pomoci a prosazují Úmluvu o právech dítěte a činnosti fondu. UNICEF ČR je od roku 1991 jedním z nich.

UNICEF si je vědom toho, že všechny děti neohledně na rozdíly rasy, pohlaví či původu mají právo na zdraví, vlastní bezpečnost, přiměřenou výživu a vzdělání. Ovšem ne všem se toho dostává, zejména miliony dětí v rozvojových zemích trpí a tato základní práva jsou jim odepírána. Organizace tak ve spolupráci s národními vládami příslušných zemí a s

místními organizacemi rozvíjí dlouhodobé programy pomoci, přičemž taktéž poskytuje i okamžitou pomoc dětem a ženám v nouzi v případě válečných konfliktů nebo přírodních katastrof.

3.5.1. Dlouhodobé programy UNICEF

Programy jsou zaměřené na očkování, přístup k nezávadné vodě, lepší výživu a hygienu, společně se vzděláním, jelikož právě tyto věci dávají velikému procentu dětí šanci na přežití. Děti mladší 5 let jsou nejohroženější skupinou populace a každou hodinu jich umírá přibližně 800 – většina z nich v chudých rozvojových zemích a z důvodů, kterým lze předcházet.

- **Zdraví a výživa**

Nutnost pravidelné prevence očkováním (spalničky, tuberkulóza, dětská obrna, černý kašel,...) a dodávání potřebných doplňků k výživě, jako jsou různé vitamíny, železo apod., je klíčem k úspěchu. Stejně tak důležitá je ale podpora a vzdělání těhotných žen, podobně jako důrazné vzdělání celé společnosti ohledně efektivní prevence a vzbuzení zájmu o daná témata. Například dětská obrna byla díky očkovacím programům úplně vymýcena, obrovskou katastrofou však zůstává HIV/AIDS. Nejen, že až 17,7 milionů dětí ztratilo vlivem tohoto viru oba rodiče, 3,2 milionů dětí jsou samy nemocné, a to díky nakažení od vlastních matek v průběhu těhotenství či kojení.

- **Nezávadná voda, hygiena a sanitace**

Zaměření na podporu přístupu k pitné vodě a dostatečnou hygienu; UNICEF se snaží výchovou ke správným hygienickým návykům předejít infekčním nemocem jako je například tyfus nebo cholera.

- **Vzdělávání**

Snaha zpřístupnit vzdělání všem dětem bez rozdílu rasy, pohlaví a původu, dosáhnout toho, aby každé dítě ve světě mělo přinejmenším základní vzdělání, zlepšit kvalitu výuky a zvýšit povědomí o důležitosti vzdělání.

- **Ochrana dětí**

Zaměření především na děti ulice, děti námezdně pracující a na děti týrané a zneužívané (včetně obětí komerčního sexuálního zneužívání a obchodu s dětmi), stejně tak i na dětské vojáky nebo děti, které jsou uprostřed ozbrojených konfliktů

UNICEF se účastní i humanitárních pomoci v případě krizových situacích, kdy jedná jak v průběhu tragédie, tak i po jejím skončení. Jde jak o podporu materiální (dodávky potravin a vody, snaha zajistit přístřeší, dodání léků a zdravotní péče), tak i o pomoc v rámci odborného poradenství a sociální péče s dětmi, které jsou traumatizované obtížnou životní situací.

Fond se aktivně podílí na zajišťování období klidu či vytváření mírových zón, aby mohli zajistit nutnou péči o děti a ženy. Bojuje také proti používání nášlapných min a možnosti zneužívat děti v ozbrojených konfliktech v rolích například dětských vojáků.

UNICEF trvale působí ve 192 zemích světa, z nichž ve více než 150 pomáhá dětem přežít a zlepšit jejich životní podmínky. Přítomnost ve všech zemích světa je pro UNICEF velkým ulehčením, jelikož mohou při krizových situacích víceméně ihned poskytovat neodkladnou pomoc. Ať už jde o přístup k pitné vodě, poskytnutí přikrývek, léků, očkování či spoustu dalších věcí. V roce 2015 UNICEF zasahoval ve více než 70 vážných humanitárních krizích – ve Středoafričské republice, Jižním Súdánu, Somálsku, Sýrii, Iráku, na Ukrajině, v Afghánistánu. Rozsáhlé humanitární operace rozvíjeli také v zemích zasažených epidemií viru Ebola a v oblastech Nepálu postižených ničivým zemětřesením. (UNICEF, 2004)

3.6. Lékaři bez hranic

Lékaři bez hranic jsou mezinárodní nevládní organizací, která přísně dbá na udržení vlastní nezávislosti na vládách či jiných organizacích a nebojí se ani otevřené kritiky humanitárních podmínek v různých zemích. Vznikli 22. prosince 1971 v Paříži, proto je rozšířený i jejich druhý název Médecins Sans Frontières ve francouzštině.

Původní myšlenka pocházela od dvou novinářů z lékařského magazínu Tonus, kteří vyzvali k vytvoření lékařské organizace na pomoc lidem zasaženým velkými přírodními katastrofami. A nakonec se tak stalo. Celé to stálo na jediné myšlence „jed'te tam, kde jsou pacienti“. To tenkrát ale rozhodně nebylo tak lehké, protože mezi doktory a zraněnými dost často stály hranice. Odtud pochází i název organizace, Lékaři bez hranic. V průběhu času se organizace začala štěpit vlivem různých názorů, po rozdělení na dva tábory ale realističtější křídlo přijalo organizovanější strukturu a v té podobě vydrželo až dodnes.

Od roku 1980 Lékaři bez hranic otevřeli 28 poboček v různých zemích a zaměstnávají okolo 30 000 lidí po celém světě. Všechny jejich hodnoty stojí na pro ně nejdůležitější věci, tedy Chartě Lékařů bez hranic. Ať už lékaři, jiní pracovníci nebo dobrovolníci zastávají hodnoty, které jsou v ní zapsané:

„Lékaři bez hranic pomáhají lidem v nouzi, obětem přírodních katastrof, katastrof způsobených lidským přičiněním nebo obětem ozbrojených konfliktů, a to bez diskriminace a bez ohledu na rasu, etnický původ a náboženské nebo politické přesvědčení. Ve jménu všeobecné lékařské etiky a práva na humanitární pomoc pracují Lékaři bez hranic neutrálně a nestranně a vyžadují plnou a neomezenou svobodu při výkonu své činnosti. Spolupracovníci Lékařů bez hranic se zavazují respektovat zásady profesní etiky a zachovávat úplnou nezávislost na jakémkoli politickém, ekonomickém nebo náboženském vlivu. Jako dobrovolníci jsou si členové Lékařů bez hranic vědomi rizik a nebezpečí, kterým jsou na misích vystaveni, a nemají právo požadovat pro sebe ani pro své blízké jiné odškodnění, než jaké je organizace schopna poskytnout.“ (Lékaři bez hranic, 2017)

V rámci shrnutí, nejdůležitější pro ně jsou neutralita, nezávislost a nestrannost. Pomáhají lidem bez rozdílu, ať už jde o civilisty nebo raněné vojáky na obou stranách, nehledí ani na rasy, kulturní či náboženské vyznání nebo politické preference. Zároveň ale upozorňují, že se neutralita a ochota pomoci všem stranám nesmí zaměňovat s mlčením.

3.6.1. Lékaři bez hranic v České republice

Co se týče Lékařů bez hranic v České republice, v naší zemi působí od roku 2006. V počátcích se centrum soustředilo především na získání nových spolupracovníků a na informování ostatních ohledně poslání celé organizace a o situacích v krizových oblastech. Od roku 2008 ale Lékaři bez hranic založili novou obecně prospěšnou společnost, která se začala věnovat také získávání finančních prostředků od české veřejnosti.

3.6.2. Práce v zahraničí

Mise do zahraničí se odvíjí od toho, kde jsou zrovna Lékaři bez hranic nejvíce potřeba. Ať už jde o přírodní katastrofy, války, příval uprchlíků nebo větší množství lidí vyloučených z přístupu ke zdravotní péči. Staví tak například nemocnice v uprchlických táborech, pomáhají zde ženám rodit, zajišťují zdravotní i psychologickou péči. V ozbrojených konfliktech se snaží pomáhat oběma stranám, a nejen při vážných zraněních, zajišťují i běžné zdravotní ošetření, která jsou ale v takovém prostředí komplikovaná - těžké porody, ošetření lidí s chronickými nemocemi jako je cukrovka apod. Snaží se zabránit sexuálnímu násilí, které je v konfliktech dost časté, případně alespoň pomoci s psychickými potížemi, kterými pacienti na takových místech mohou trpět. Pomáhají ale i u tzv. skrytých krizí, které nejsou v centru pozornosti, ale jsou podobně závažné. Snaží se tak svou péči cílit i k prostitutkám, dětem a lidem na ulicích bez domovů, vězňům, drogově závislým nebo třeba duševně nemocným.

4. Dvojí riziko humanitární práce

Mluvíme-li o dvojitým riziku humanitární práce, je tím myšleno riziko primární a sekundární. Zatímco primární riziko je samotná humanitární katastrofa nebo situace, kterou je potřeba řešit, do sekundárního rizika se může dostat příjemce i kvůli pomoci samotné. (Princová a kolektiv, 2014)

Princová ve své publikaci s názvem v mém nadpisu vysvětluje, že hrozba je stále přítomná a na nás nezávislá vlastnost prostředí, která má potencionální schopnost škodit. Riziko je pravděpodobnost, že se hrozba naplní, přičemž velmi důležitým fenoménem je zde zranitelnost a příjemce je tím více zranitelný, čím je jeho role v pomáhajícím stavu pasivnější, a jeho kapacity a schopnosti se snižují. Hrozba špatné pomoci tedy zvyšuje riziko, že příjemcům pomoci bude způsobená další škoda. Tedy je riziko, že dopadem pomoci či spolupráce bude nulový prospěch nebo dokonce škoda. Tak vzniká etické dilema takových pracovníků, je vždy potřeba zvažovat riziko s vědomím možných následků z následného rozhodnutí. A nejedná se jen o zvažování rizika a dopadu našeho rozhodnutí na člověka, který je předmětem rozhodování, ale i tehdy, když s ním navážeme nějaký vztah. Neboť, jak Princová cituje Lederacha (2015): „Závazek vztahu vždy zahrnuje riziko...”

Byť je tato problematika velmi důležitá, humanitární pomoc se jí zabývá velmi krátce a připouští riziko sekundární pomoci a negativní dopady humanitární pomoci až v roce 2011, kde ji oficiálně popisuje Projekt Sphere v Humanitární chartě a minimálních standardech pro humanitární pomoc.

Šimon Pánek, ředitel Člověka v tísní, v rozhovoru s Davidem Klimešem pronesl po otázce, zda někdy dělal dobro špatně následující: „Za těch dvacet let určitě ano. Dělat dobro z podstaty ještě neznamena, že se dělá dobře. Chyby se mohou samozřejmě udělat jako u všech lidských činností. Past spočívá v přesvědčení, že když dělám dobro a nezištně pomáhám, musí to být automaticky v pořádku. Schopnost reflexe, zda ta pomoc skutečně pomáhá, přitom může následně klesat. Ono *dobrodějství* a přesvědčení o hodnotě vlastní pomoci jsou prostě silné. V Člověku v tísní si proto od počátku, někdy od let 1992, 1993,

opakujeme stále znovu jednu větu: Nejsme *dobrodějci*. Nepíšeme ji nikam do manuálů, ale cítíme to tak. My jsme manažeři, jsme lidé, kteří plní různé služby, ale nejsme *dobrodějci*. Nevykonáváme dobro, aniž bychom se neustále prali po jeho smyslu.” (Šimon Pánek, David Klimeš, 2015)

4.1. Rizika, která mohou způsobit významnou škodu

Z výše psaného je zřejmé, že sekundární riziko v humanitární pomoci je a není dobré ho přehlížet. Ze slov Šimona Pánka je zřetelný hlavní problém vystihující, co může způsobit u humanitárních pracovníků i jen pocit, že jsou "dobrodějci". Z rozhovoru s Davidem Klimešem je patrné, jak se humanitární pomoc v České republice v posledních desítkách let proměnila a vyvinula z *nadšenců* ve velké humanitární organizace, které mají roční obrát nejenom miliony, ale skoro i miliardu. Organizace, které mají pevnou strukturu, řídí se stanovenými standardy a snaží se právě i sekundárnímu riziku vyhýbat a eliminovat ho. Což je směr, kterým se neřídí v současnosti jen Člověk v tísni, ale je to aktuální téma veškeré humanitární pomoci.¹

Princová (a kolektiv 2014) na základě svého výzkumu popsala tato rizika a největší problémy a hrozby následovně:

- pocit podřízenosti, nerovnoprávnost vztahu,
- ztráta lidské důstojnosti, svobody,
- závislost na pomoci, zvyk na pomoc,
- ztráta kapacit místních lidí, postižených i celé komunity, nabourání přirozené sítě pomoci,
- likvidace místních trhů, vychýlení místní ekonomiky z rovnováhy, inflace cen
- zvyšování nerovností a závisti, pocit nespravedlnosti, změna tradiční sociální skladby, místních struktur, změna modelu chování,
- tlak cizích hodnot, nutnost podřídit se názorů donora, nepochopení pomoci, neztotožnění se,

¹ viz souhrnný přehled mezinárodních humanitárních organizací výše

- pocit zklamání a nenaplněných očekávání, která vytváří příchod zahraniční pomoci,
- výměna pomoci za alkohol, za drogy, za zbraně, rozkrádání a zneužívání moci,
- ohrožení místních spolupracovníků mezinárodních organizací, zvláště žen.

Špatná nebo žádná pomoc, další škody a rizika:

- korupce a zneužívání moci,
- manažerská selhání, působení medií,
- personální otázka,
- závislost místních organizací na financování ze zahraničí a úskalí participace,
- „nutné“ porušování principů,
- závislost velkých mezinárodních nevládních organizací na pomoci,
- politizace moci

Oblasti, kterých se rizika hrozící příjemců pomoci dotýkají:

- materiálně-ekonomický rozměr,
- sociálně-politický rozměr,
- morálně-etický rozměr,
- duchovní rozměr,
- rizika, která se dotýkají oblasti rozvojové pomoci

Obecně by se dalo říci, že pro člověka, co se rozhodne vykonávat humanitární pomoc, bude se chtít stát humanitárním pracovníkem, to neznamená, že *pomáhat stačí*. S touto profesí se pojí velká znalost pravidel, svých práv, standardů a i je potřebná velká zodpovědnost za své jednání. Znat své povinnosti a možnosti, umět rychle reagovat na naskytnuté problémy, mít dobrou komunikaci a i smysl pro správné chování, řízení a koordinaci.

Stejně tak vyjet do zahraničí na záchrannou misi není je tak, je potřeba se předem seznámit s danou problematikou, jak na ni reaguje místní komunita, vláda, zda tam

nepůsobí jiné organizace. Je nutné si zjistit o místních zvyklostech, tradici a kultuře, aby nedocházelo k nedorozumění. Dále je potřeba celou misi zorganizovat, financovat a vybavit řadou odborně vyškolených lidí. Mít případně kontakty na místní působící organizace nebo komunitu.

Jednoduše řečeno, není to jednoduché. Příchozí pomoc musí být organizovaná a všichni pracovníci si musí být vědomi všech svých náležitostí, aby "dobro neškodilo".

5. Současné okruhy humanitární pomoci

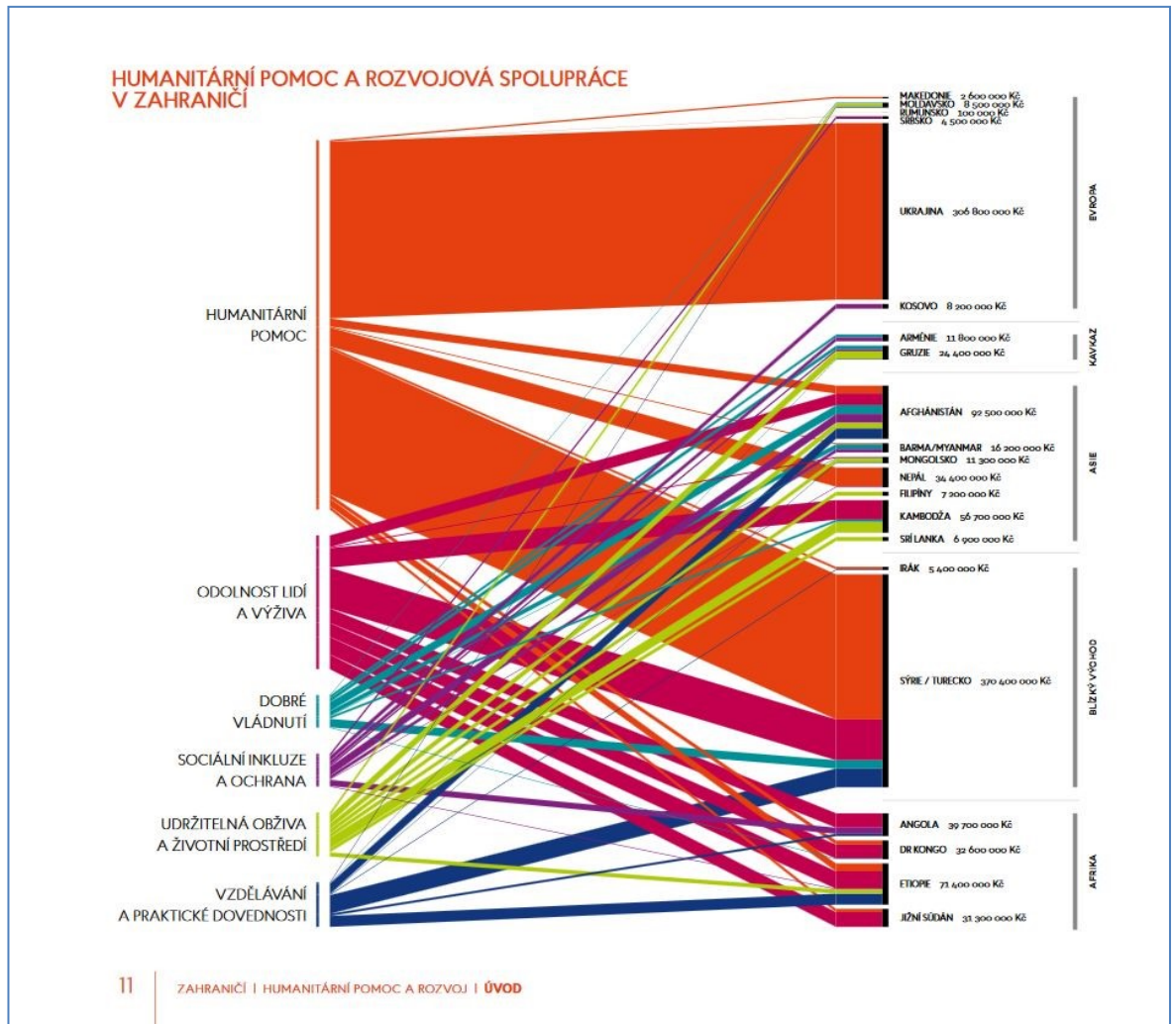
Cílem mé praktické části je vymezení okruhů současné humanitární pomoci. Ve snaze získat, co nejaktuálnější data budu pracovat s výroční zprávou Člověka v tísní za poslední tři roky, tedy roky 2015, 2016 a 2017, kdy vliv Člověka v tísní rapidně vzrostl. Uvědomuji si, že čerpám jen ze zlomku, který budu aplikovat obecně na celou problematiku, myslím si ale, že Člověk v tísní je u nás natolik velkou organizací a zároveň je natolik mezinárodní, že obsáhne většinu toho, o co v současné humanitární pomoci jde.

5.1. Člověk v tísní v roce 2015

Shrnutí z výroční zprávy za rok 2015:

- v ČvT finančně narostla humanitární a rozvojová sekce, dokonce o více než padesát procent
- ČvT se stal se středně velkou organizací se skoro padesáti milionovým obratem
- úspěch organizace bohužel neznamená úbytek utrpení, naopak je více válečných konfliktů - ČvT se stal jednou z hlavních organizací pomáhající obětem válek v Sýrii a na Ukrajině, stále působí v Iráku, ČvT podpořil dobrovolníky a místní nevládní organizace pomáhající uprchlíkům na Balkáně
- ČvT se dařilo více pomáhat i lidem v zemích a regionech potýkající se s dlouhodobými problémy
- 16 z 19 stálých zahraničních misí ČvT finančně narostlo
- i přes nárůst obratu dokázal ČvT udržet transparentní a efektivní řízení a kontrolu na úrovni finanční i administrativní
- další prioritou ČvT je investovat dlouhodobě do zaměstnanců a posilovat jejich kapacity, počet pracovníků se za poslední tři roky zdvojnásobil
- management lidských zdrojů byl pro ČvT jednou z hlavních priorit v tomto roce a bude i v dalších letech

Grafické znázornění shrnutí za rok 2015:

Zdroj: Výroční zpráva Člověk v tísni rok 2015

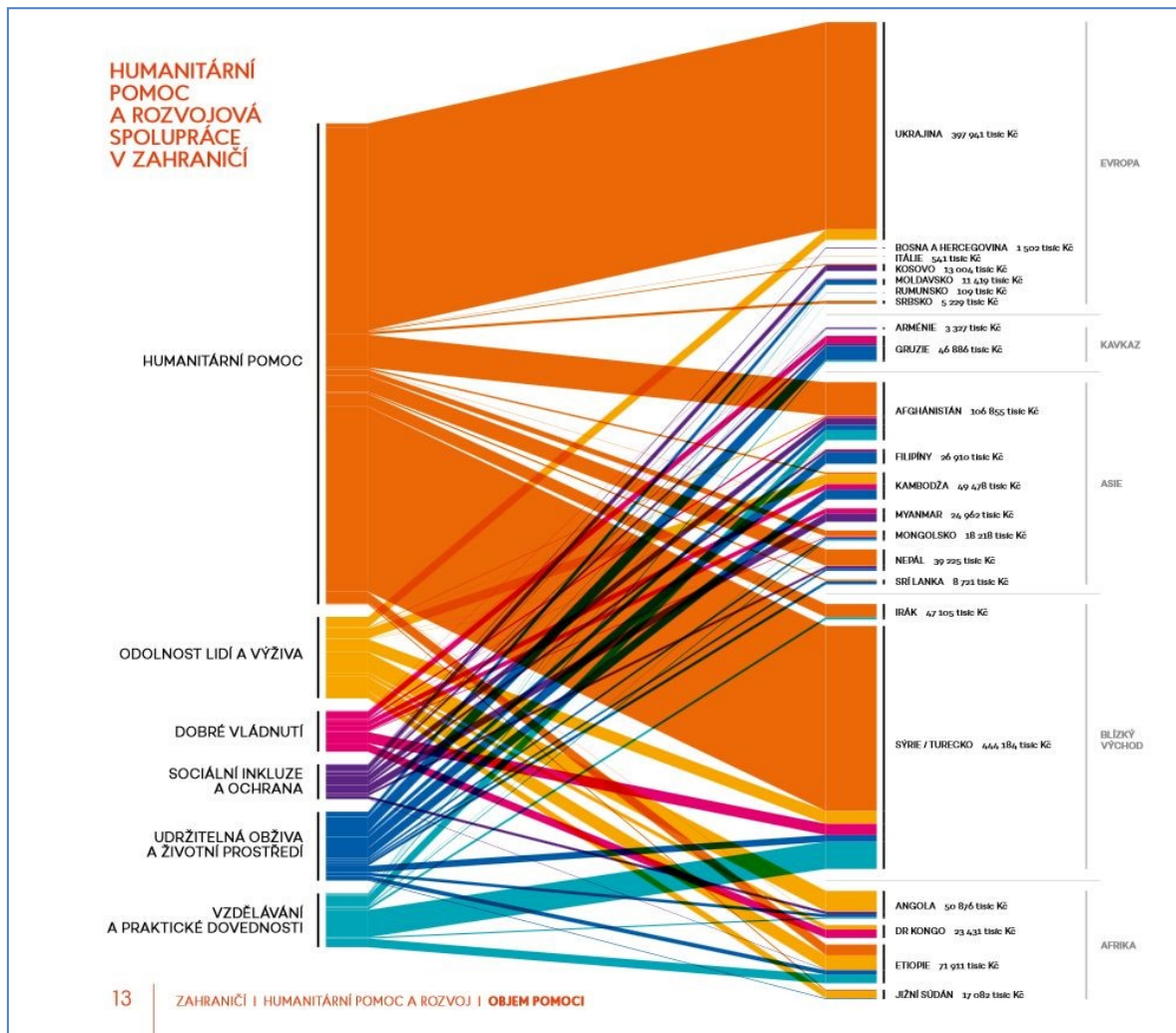
5.2. Člověk v tísni v roce 2016

Shrnutí z výroční zprávy za rok 2016:

- ČvT si určil čtyři pilíře:
 1. zachraňování životů a ochrana lidské důstojnosti
 2. podpora lidí
 3. zajištění rovné příležitosti
 4. podpora udržitelného živobytí
- ČvT působil ve 24 zemích, 20 z nich jsou stálé zahraniční mise

- ČvT usiluje, aby projekty byly co nejvíce zakotveny v místním kontextu, vznikaly ve spolupráci s místními entitami a opíraly se o místní trh
- ČvT se snaží o posilování partnerství s dárci i partnerskými organizacemi, zejména v rámci Alliance2015
- objem práce ČvT narostl oproti minulému roku o 20 %, smutný fakt, že je humanitární pomoc stále více potřeba, naproti tomu roste renomé ČvT
- ČvT určilo novou strategii, která má pomoci udržet hodnoty ČvT a pomoci s růstem:
 1. lidské zdroje a rozvoj zaměstnanců
 2. management kvality
 3. advokacie spolu s vnější komunikací
- prostředky ČvT dostával hlavně od EU, od vlád Velké Británie a České republiky, USA a Německa, od agentur OSN, ale také od soukromých osob včetně tisíců přispěvatelů na humanitární sbírky, členů Klubu přátel a lidí zapojených do sbírek Skutečná pomoc a Skutečný dárek

Grafické znázornění shrnutí za rok 2016:

Zdroj: Výroční zpráva Člověk v tísni rok 2016

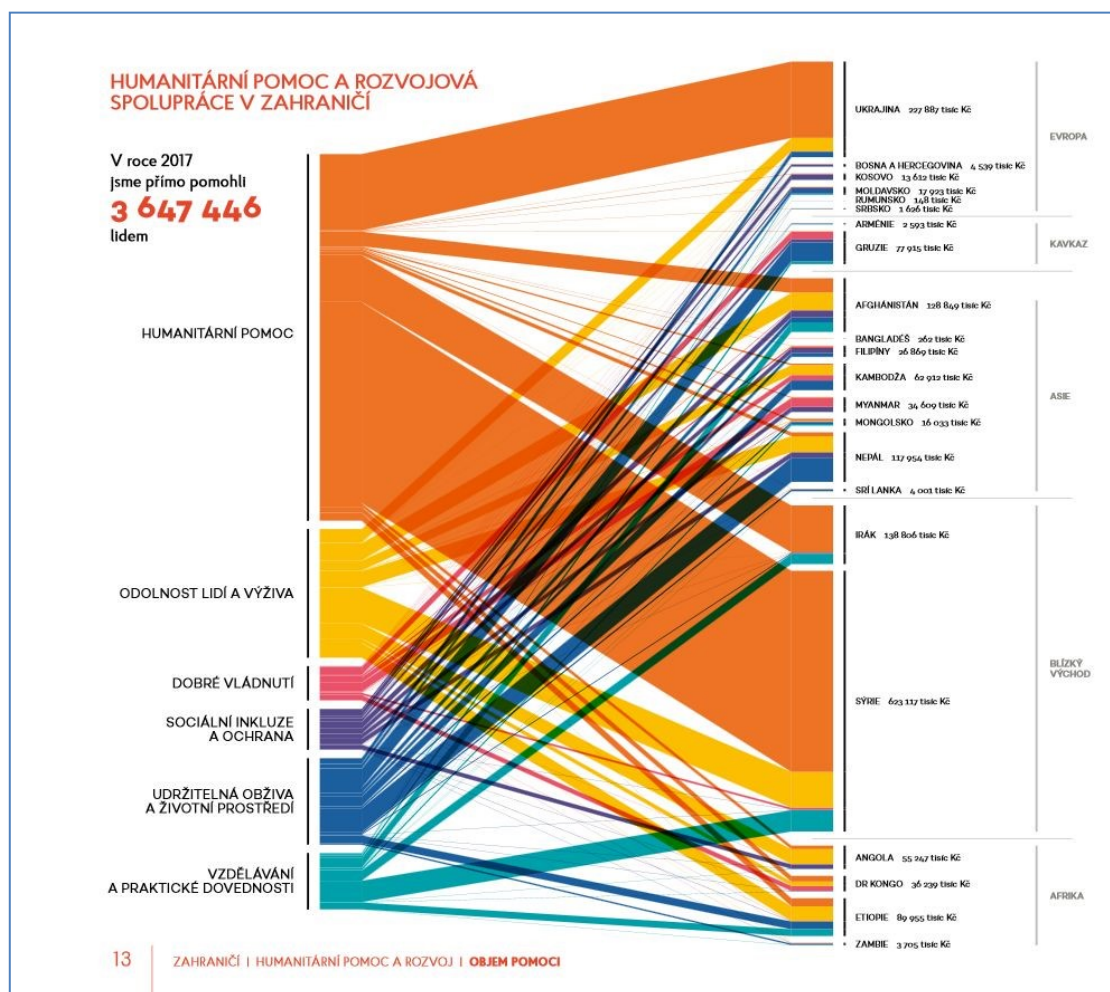
5.3. Člověk v tísni v roce 2017

Shrnutí z výroční zprávy za rok 2017:

- mise ČvT v Angole oslavila 10. výročí, za tu dobu se podařilo poskytnout pomoc více než 875 000 lidem v nouzi
- vedle úspěšných dlouhodobých projektů v Africe ČvT zakládá nové, v Etiopii se v rámci prevence neregulární migrace lidí opustilo od vzdělávacího programu SINCE, na západě ČvT otevřel novou misi, která bojuje mimo jiné s podvýživou

- situace ve válkou sužované Sýrii je i nadále kritická, během bombardování byla srovnána se zemí škola, kterou ČvT podporoval a v listopadu při leteckém útoku v oblasti východního Aleppa byl zabit jeden z kolegů ČvT
- společně s dalšími 6 partnerskými organizacemi z Aliance2015 se podařilo ČvT poskytnout pomoc v celkovém objemu 500 milionů Kč
- na základě průzkumu spokojenosti zaměstnanců humanitární a rozvojové sekce v ČvT v Praze i v zahraničí se zjistilo, že 92 % z 685 dotazovaných je hrdá na to, že pracují v ČvT a dělají práci, který má smysl
- ČvT se podílí na vytváření strategických dokumentů ČR, které se týkají rozvoje chudých zemí

Grafické znázornění shrnutí za rok 2017:

Zdroj: Výroční zpráva Člověka v tísni rok 2017

5.4. Vypozorované výsledky

Z výročních zpráv Člověka v tísní za poslední tři roky a hlavně poskytnutých grafů pozorujeme jednotlivé oblasti, které jsou více nebo méně postihnuté přírodními, válečnými nebo dlouhodobými katastrofami. Jedná se hlavně o vleklý válečný konflikt v Sýrii, pak i na Ukrajině a Afghánistánu. V roce 2016 se jedná i oblast Etiopie. V roce 2017 se zase zvyšovala pomoc ve válečném konfliktu v Iráku.

Jak je vidět, některé mise nejsou tak krátkodobé, ale spíše se jedná o dlouhodobější snahu a i propojení s rozvojovou spoluprací, jak je tomu například u Člověka v tísní v případě roku 2017, kdy oslavili 10. výročí projektu vedeným v Angole, který má za úkol poskytnout pomoc lidem v nouzi.

Je celkem zřejmé, že se jedná o pomoc chudším státům, kteří bojují s extrémní chudobou, hladem, jsou vlivem válečného konfliktu ohrožení na životě, migrují do jiných států se snahou se zachránit nebo alespoň své děti.

Bohužel, jak Člověk v tísní potvrzuje, nedaří se zatím tyto katastrofy a hrozby nějakým způsobem eliminovat, naopak žijeme ve světě, který je v neustálém střetu a vystaven nebezpečí. Do života nám vstupují i nové způsoby boje, tudíž ani civilizovaná Evropa není ušetřena a je pod hrozbou teroristických útoků.

Stále více vidíme i to, jaký vliv má naše chování k celé planetě, kdy musíme řešit čím dál více ekologických krizí nebo krizím tvořených vlivem počasí. A byť se pomoc tam, kde je to potřeba, stále zvyšuje, zatím se nám nedaří vybalancovat onen *bohatý Sever* a *chudý Jih*. Je to nejspíše otázka let a velmi daleké budoucnosti, důležité je ale, že je snaha aktivizovat čím dál více lidí a i je čím dál více vzdělávat o problémech, které se netýkají jenom lidí za hranicemi, ale i nás po celém světě, což vyplývá i z výzkumu, který prováděl Člověk v tísní v roce 2017, čím dál více lidí si uvědomuje, že tato práce a snaha má smysl.

Závěr

Jak bylo psáno v úvodu, cílem bakalářské práce nebylo objevit nic velkého nebo dosud neobjeveného, či vytvořit něco zcela nového. Snaha byla směřována spíše do podoby *osobní sondy*, tedy zjistit více o obsahu práce humanitárního pracovníka. Cílem práce bylo popsat současnou podobu humanitární pomoci, a to na základě oficiálních definic, legislativního vymezení, humanitárních organizací, srovnání minulosti se současným stavem a předně na základě konkrétního příkladu jedné z humanitární organizace a její činnosti.

Pochyby, zda práce humanitárního pracovníka má smysl a zda je opravdu pomocí, se touto prací nijak nevyvrátily pouhým soupisem teorie a i snahou více proniknout do jedné z organizací, ale ani se nijak nepotvrdily. Je celkem zřejmé, že k objektivnímu vyhodnocení by byla potřeba více praxe a osobních zkušeností. Jedním z hlavních cílů bylo ale také zvýšit i jen povědomí o této cílové skupině, čemuž se věnuje velká část této práce.

Původně bylo vedlejším cílem práce i zjistit jak humanitární práci vnímá okolí, jak na ni pohlíží veřejnost a jakým způsobem se projevuje toto povolání i v rámci marketingového podvědomí. Jaký to má následně celkový dopad na samotné vykonávání humanitární pomoci. Na to jsem bohužel již nenašla prostor, jelikož po zjišťování si více informací o této problematice jsem zjistila, že by to bylo téma hodné samostatného vypracování. Je to proto zmíněno jen krátce a nijak do hloubky.

Určitě je ale zřejmé, že humanitární pomoc je stále potřeba a i přes všechny pochyby, kteří mají i ti, co toto povolání vykonávají už delší dobu a věnují se mu do hloubky, se humanitární pomoc stále zdokonaluje a směřuje jistě k odpovědi, zda má smysl nebo ne.

Seznam použité literatury

1. PRINCOVÁ, Květoslava. Dvojí riziko v humanitární pomoci. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4270-9.
2. PÁNEK, Šimon a David KLIMEŠ. *Šimon Pánek - aby dobro neškodilo*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0941-6.
3. WEISS, Thomas G. *Humanitarian business*. Cambridge: Polity, 2013. ISBN 9780745663326.
4. BARNETT, Michael N. a Thomas George WEISS, ed. *Humanitarianism in question: politics, power, ethics*. Ithaca: Cornell University Press, 2008. Cornell paperbacks. ISBN 978-0-8014-7301-2.
5. *Humanitární charita a Minimální standardy pro humanitární pomoc: projekt Sphere*. Praha: Portál, c2003. ISBN 80-7178-865-1.
6. DITRICHOVÁ, Petra a Marek JUKL. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5.
7. JÍLEK, Petr J. *Spiritualita humanitární pomoci*. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-021-9.
8. SMETANA, Marek a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-337-5.
9. *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* [online]. [cit.10.04.2018]. Dostupné z: <http://www.ifrc.org/>
10. *Adventist Development and Relief Agency: ADRA Česká republika* [online]. [cit.10.04.2018]. Dostupné z: <http://www.adra.cz>
11. *Člověk v tísni* [online]. [cit.11.04.2018]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/>
12. O nás - Člověk v tísni. *Pomáhejte s námi - Člověk v tísni* [online]. [cit. 11.04.2018]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/kdo-jsme/o-nas>

13. Humanitární a rozvojová pomoc - Člověk v tísni. *Pomáhejte s námi - Člověk v tísni* [online]. [cit. 11.05.2018]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc>
14. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. MZČR. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/>
15. *CMTF* [online]. [cit. 11.05.2018]. Dostupné z: http://old.cmtf.upol.cz/fileadmin/user_upload/CMTF-katedry/krest-soc-prace/Uvod_do_zahranicni_pomoci.pdf
16. *University information system MENDELU* [online]. [cit. 11.05.2018]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65433
17. *AMO.cz - Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. [cit. 12.03.2018]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ofici%C3%A1ln%C3%AD-rozvojov%C3%A1-pomoc-GA.pdf>
18. UNHCR - History of UNHCR. *UNHCR - The UN Refugee Agency* [online]. [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>
19. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Soubor.ashx?souborID=16066&typ=application/pdf&nazev=Pravidla_poskytovani_HP.pdf
20. The resource cannot be found.. *Object moved* [online]. [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/cz/mhp/cojemhp.htmh>
21. Český Červený kříž: *Mezinárodní humanitární právo-odpovědi* [online]. [cit. 19.04.2018]. Dostupné z: https://www.cervenkykruz.eu/cz/edicehnuti/MHP_odpovedi.pdf
22. UNHCR - The UN Refugee Agency. *UNHCR - The UN Refugee Agency* [online]. UNHCR 2001 [cit. 21.06.2018]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>
23. *Výroční zpráva za rok 2015*, Praha: Člověk v tísni o.p.s., 2016.
24. *Výroční zpráva za rok 2016*, Praha: Člověk v tísni o.p.s., 2017.

25. *Výroční zpráva za rok 2017*, Praha: Člověk v tísni o.p.s, 2018.
26. MV-generální ředitelství HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České republiky. *Úvodní strana - Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Copyright © 2018 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 23.05.2018]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/kontakty-mv-generalni-reditelstvi-hzs-cr.aspx>
27. Český výbor pro UNICEF - unicef.cz. *Český výbor pro UNICEF - unicef.cz* [online]. Copyright © 2004 [cit. 24.05.2018]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/>
28. USAR.CZ - Pravidla pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí. [online]. Copyright © 2006 Created by [cit. 28.05.2018]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=196>
29. O Lékařích bez hranic | Lékaři bez hranic. *Lékaři bez hranic | Nestranně, nezávisle, neutrálně* [online]. [cit. 28.05.2018]. Dostupné z: <https://www.lekari-bez-hranic.cz/o-lekarich-bez-hranic>
30. Charta Lékařů bez hranic | Lékaři bez hranic. *Lékaři bez hranic | Nestranně, nezávisle, neutrálně* [online]. [cit. 28.05.2018]. Dostupné z: <https://www.lekari-bez-hranic.cz/charta-lekaru-bez-hranic>
31. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování* [online]. [cit. 20.05.2018]. Dostupné: http://old.cmtf.upol.cz/fileadmin/user_upload/CMTF-katedry/krest-soc-prace/Uvod_do_zahranicni_pomoci.pdf